

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

KORO ÇALIŞMALARININ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
OKUL AİDİYET DÜZEYLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bağde YILMAZ SAVAŞ

BURSA

2021

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

KORO ÇALIŞMALARININ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
OKUL AİDİYET DÜZEYLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bağde YILMAZ SAVAŞ

Danışman

Doç. Dr. Gülnihal GÜL

BURSA

2021

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Bağde YILMAZ SAVAŞ

21/06/2021

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 27.05.2021

Tez Başlığı / Konusu: Koro Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Okul Aidiyet Düzeylerine Etkisi

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam xv+80 sayfalık kısmına ilişkin, 27/05/2021 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 11'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/~~dahil~~
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim

Gereğini saygılarımla arz ederim.

27.05.2021

Adı Soyadı: Bağde YILMAZ SAVAŞ
Öğrenci No: 801741011
Anabilim Dalı: Güzel Sanatlar Eğitimi
Programı: Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Doç. Dr. Gülnihal GÜL
27.05.2021

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Koro alışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Okul Aidiyet Düzeylerine Etkisi” adlı Yüksek Lisans / Doktora tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Bağde YILMAZ SAVAŞ

Danışman

Doç. Dr. Gülnihal GÜL

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

T.C

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalında 801741011 numara ile kayıtlı Bağde Yılmaz Savaş'ın hazırladığı “Koro Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Okul Aidiyet Düzeylerine Etkisi” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 21.06.2021 günü 10.00-12.30 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının **(başarılı/başarısız)** olduğuna **(oy birliği/oy çokluğu)** ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve
Sınav Komisyonu Başkanı)
Doç. Dr. Gülnihal Gül
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Ajda Şenol Sakin
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Bilgehan Eren

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi

ÖN SÖZ

Lisans ve yüksek lisans sürecinde yolumu her zaman aydınlatan, ilgi ve sabrını benden hiç esirgemeyen, ailem kadar yanımda olduğunu hissettiğim değerli danışman hocam Doç. Dr. Gülnihal Gül'e; maddi ve manevi desteklerini her zaman koşulsuzca sunan ve bu hayattaki en büyük şansım olan canım aileme; araştırma ve uygulama sürecine katkı sağlayan başta Gülçin Karakaya Denizci olmak üzere tüm hocalarıma ve son olarak bu süreçte yanımda bana destek olan sevgili dostlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Bağde Yılmaz Savaş

Özet

Yazar	: Bağde YILMAZ SAVAŞ
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı	: Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	: Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: xv + 80
Mezuniyet Tarihi	: 21/06/2021
Tez	: Koro Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Okul Aidiyet Düzeylerine Etkisi
Danışman	: Doç. Dr. Gülnihal GÜL

KORO ÇALIŞMALARININ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUL AİDİYET DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Bu araştırmada ortaokullarda eğitim gören öğrencilerle gerçekleştirilen koro çalışmalarının öğrencilerin okul aidiyet düzeylerine katkısının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Bursa’da yer alan, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilmiş ortaokul öğrencilerinden oluşan çalışma grubuyla öntest-sontest kontrol gruplu deneysel bir çalışma yürütülmüştür. Araştırmanın uygulama sürecinde kullanılacak olan koro repertuarı hedeflenen yaş grubunun ses sınırları dikkate alınarak uzman görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Uygulamaya geçilmeden önce deney ve kontrol grubuna Goodenow (1993a) tarafından geliştirilen ve Sarı (2015) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği” uygulanmış öntest puanları hesaplanmıştır. Daha sonra belirlenen repertuar ile 12 hafta boyunca deney grubuyla

alışılmış ve konser verilmiştir. Uygulama sonrasında iki gruba tekrar aynı test uygulanarak sontest puanları belirlenmiştir. Öntest ve sontest arasındaki değişime ilişkin olarak Wilcoxon testi ve gruplar arasındaki farkların belirlenmesinde de Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Analizler sonucunda grupların alt boyutları ile toplam puanlarındaki gelişmeleri arasında deney grubu lehine anlamlı fark ($p<.05$) olduğu belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Aidiyet, koro eğitimi, müzik eğitimi, okul aidiyeti, ortaokul.

Abstract

Author : Bağde YILMAZ SAVAŞ

University : Bursa Uludağ University

Field : Fine Arts Education

Branch : Music Education

Degree Awarded : Master

Page Number : xv + 80

Degree Date : 21/06/2021

Thesis : The Effect of Choir Works On Secondary School Students School Belonging Levels

Supervisor : Assoc. Prof. Gülnihal GL

THE EFFECT OF CHOIR WORKS ON SECONDARY SCHOOL STUDENTS SCHOOL BELONGING LEVELS

In this research, contribution of the choir work into the sense of school belonging among the secondary school students is aimed to be revised. Through the research, with a secondary school student group of convenience sampling from the city of Bursa in the educational year of 2018/19, an experimental research of pre and post-test control group was conducted. Repertoire to be used in the application process of the research had been formed by the experts' opinions and by taking the voice limits of the target age group into consideration. Before the applicational process, "Sense of School Belonging Scale" developed by Goodenow (1993b) and adapted to Turkish by Sarı (2015), was applied to the experiment and control group and pre-test points were calculated.

Afterwards, together with the aforementioned experimental group, there had been a collective work during 12 weeks and concerts. After the application, two groups had been given the same test and the post-test points were calculated. Wilcoxon Test was applied in

relation to the change between the pre and post-tests, and also to specify the differences between the groups Mann-Whitney U test was applied. As a result of the analysis, between the sub-dimensions of the groups and the development of total points demonstrated that there was a meaningful difference ($p < .05$) for the benefit of experimental group.

Keywords: Sense of belonging, choir education, music education, belonging to school, secondary school.

İçindekiler

Sayfa No

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK SAYFASI.....	i
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZIM RAPORU	ii
YÖNERGE UYGUNLUK ONAYI.....	iii
TEZ ONAY SAYFASI	iv
ÖN SÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
1. BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Araştırma Soruları.....	2
1.3. Amaç	2
1.4.Önem	3
1.5. Varsayımlar	4
1.6. Sınırlılıklar	4
2. BÖLÜM: LİTERATÜR (ALAN YAZIN).....	5
2.1. Aidiyet.....	5

2.2. Okul Aidiyeti.....	7
2.3.Müzik Eğitimi	11
2.3.1. Genel müzik eğitimi	13
2.3.2. Özengen müzik eğitimi.....	14
2.3.3. Mesleki müzik eğitimi	14
2.4. Koro Eğitimi	14
2.5. İlgili Araştırmalar.....	16
2.5.1. Ulusal araştırmalar	16
2.5.2. Uluslararası araştırmalar.....	20
3. BÖLÜM: YÖNTEM	25
3.1. Araştırmanın Modeli	25
3.1.1. Koro çalışmalarına hazırlık.....	26
3.1.2. Uygulama.....	26
3.2. Araştırma Evren ve Örneklemi	26
3.3.Veri Toplama Araçları	30
3.4.Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	30
4. BÖLÜM: BULGULAR.....	32
4.1.Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	32
4.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	40
4.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	41
4.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	42

4.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	43
5. BÖLÜM: TARTIŞMA ve ÖNERİLER	44
5.1.Tartışma.....	44
5.2. Öneriler	48
KAYNAKÇA	50
EKLER	65
Ek 1. Koro Repertuarı	65
Ek 2. Okul Aidiyet Duygusu Ölçeği.....	74
Ek 3. Araştırma Uygulama İzin Dilekçeleri	76
Ek 4. Öz Geçmiş.....	77
Ek 5. Tez Çoğaltma ve Elektronik Yayımlama İzin Formu.....	79
Ek 6. Ölçek Kullanma İzin Hakkı	80

Tablolar Listesi

Tablo	Sayfa
1. Araştırma Örnekleme.....	27
2. Örnekleme Yeri Alan Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	27
3. Örnekleme Yeri Alan Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı..	28
4. Örnekleme Yeri Alan Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı.....	28
5. Örnekleme Yeri Alan Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Çalgı Eğitimi Alma Durumuna Göre Dağılımı	29
6. Örnekleme Yeri Alan Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerin Koro Eğitimi Alma Durumuna Göre Dağılımı	29
7. Ölçek ve Alt Boyutları İçin Grup Değişkenine Göre Normallik Testleri	31
8. Deney Grubunun Ölçek ve Alt Boyutlarına Göre Betimsel İstatistikleri	32
9. Kontrol Grubunun Ölçek ve Alt Boyutlarına Göre Betimsel İstatistikleri	33
10. Deney Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Ortalama Puanları	33
11. Kontrol Grubunun Cinsiyet Değişkenine Göre Ortalama Puanları	34
12. Deney Grubunun Yaş Değişkenine Göre Öntest Sontest Ortalama Puanları	35
13. Kontrol Grubunun Yaş Değişkenine Göre Öntest Sontest Ortalama Puanları	35
14. Deney Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Öntest Sontest Ortalama Puanları	36
15. Kontrol Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Öntest Sontest Ortalama Puanları.....	37
16. Deney Grubunun Çalgı Çalma Değişkenine Göre Öntest Sontest Ortalama Puanları	37
17. Kontrol Grubunun Çalgı Çalma Değişkenine Göre Öntest Sontest Ortalama Puanları	38
18. Deney Grubunun Koro Eğitimi Alma Değişkenine Göre Öntest Sontest Ortalama Puanları.....	39
19. Kontrol Grubunun Koro Eğitimi Alma Değişkenine Göre Öntest Sontest Ortalama Puanları	39

20. Deney ve Kontrol Grubunun Ölçek ve Alt Boyutlarının Öntest Puanları Arasındaki Farklılığa İlişkin Mann Whitney U Testi.....	40
21. Deney Grubu Ölçek ve Alt Boyutları Öntest ve Sontest Puanlarına İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları	41
22. Kontrol Grubu Ölçek ve Alt Boyutları Öntest ve Sontest Puanlarına İlişkin Wilcoxon Testi Sonuçları	42
23. Deney ve Kontrol Grubunun Ölçek ve Alt Boyutları Sontest Puanları Arasındaki Farklılığa İlişkin Mann Whitney U Testi.....	43

Şekiller Listesi

<i>Şekil</i>	<i>Sayfa</i>
1. <i>Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi</i>	6

1.Bölüm

Giriş

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problem, amaç, önem, varsayımlar ve sınırlılıklar ile ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

1.1. Problem Durumu

Sosyalleşme açısından toplumsal bir kurum olan okul, önceden hazırlamış olduğu planlarla bireyin yaşamında öğrenmesi gereken temel bilgi ve becerileri onun hayatına şekil verebilmesi amacıyla belirli bir süre içerisinde kazandıran bir sistemdir (Başaran, 2008; Özgök, 2013). Birey bu sistem içerisinde toplumun bir parçası olmayı, arkadaşlık kurabilmeyi, uyum sağlamayı ve kendini rahatça ifade edebilmeyi öğrenmektedir.

Bireyin yaşantısını şekillendirmesinde merkezi bir konumda olan okul onun sosyal yaşam alanıdır. Bu düşünce ile bireyin okul ortamında edineceği kazanımlar psikolojik, sosyal ve akademik yönden gelişimine de katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda kendisini okulda mutlu hisseden, güvende olduğunu düşünen, öğretmen ve diğer öğrencilerle iletişim kurabilen bireylerin bağlılık ve aidiyet duygusunun olumlu yönde etkileneceği düşünülmektedir.

Okulların ders dışı etkinlikler hazırlaması, ders içi etkinliklerin arttırması, ilgi çekici ev çalışmaları oluşturması hem öğrencinin okul aidiyetini güçlendirmesine hem de okulda bir yer edinebilmesine katkı sağlamaktadır. Bu kapsamda okul ortamında gerçekleştirilen müzik etkinlikleri bireyin kişilik geliştirmesi, kimlik oluşturabilmesi (Uçan, 2005), aidiyet duygusu kazanması ve toplumla bağ kurabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle bireyin sosyal, kültürel ve psikolojik kazanımlarına katkı sağlayan müzik etkinlikleri içerisinde yer alan koro çalışmalarına müzik öğretmenleri tarafından eğitim süreci içerisinde yer verilmesi gerekli görülmektedir.

Bu düşünce ile araştırmanın temel problemi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

Ortaokullarda eğitim gören öğrencilerle gerçekleştirilen koro çalışmalarının öğrencilerin aidiyet düzeylerine etkisi nedir?

1.2. Araştırma Soruları

Genel problem doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Deney ve kontrol gruplarının betimsel istatistikleri nasıldır?
2. Deney ve kontrol grubunun " Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı" öntest sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Deney grubu " Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı" öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Kontrol grubu " Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı" öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Deney ve kontrol grubu " Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı" sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Amaç

Bu araştırmada ortaokullarda (5. ve 6. sınıf) eğitim gören öğrencilerle gerçekleştirilen koro çalışmalarının öğrencilerin aidiyet düzeyine katkısının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın genel amacı ortaokul müzik eğitimi kapsamında gerçekleştirilen koro çalışmalarının öğrencilerin aidiyet düzeylerine katkısını değerlendirmek bu kapsamda daha etkili ve verimli çalışmaların yapılmasına katkı sağlamaktır. Bu genel amaç doğrultusunda ortaokul müzik eğitimi kapsamında gerçekleştirilen koro çalışmalarının etkililiğini tespit etmek amacıyla Goodenow (1993a) tarafından geliştirilen ve Sarı (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Okul Aidiyet Duygusu Ölçeği" araştırmanın örneklem grubunda yer alan öğrencilere uygulanmıştır.

1.4. Önem

Gününün büyük bir kısmını okulda geçiren çocuğun hayatında okul, sosyal ve psikolojik gelişimini destekleyen önemli bir yere sahiptir (Kızmaz, 2006; Serbest, 2019; Yüksel, 2020). Bu kapsamda öğrencinin okul ile arasında oluşan bağ okul aidiyet duygusu olarak düşünülebilir. Okula aidiyet duygusu, öğrencinin kendisini okulun bir parçası olarak hissetmesi halinde okuldaki diğer öğrenciler ve öğretmenler tarafından ne ölçüde onaylandığına, saygı duyulduğuna, dâhil edildiğine ve desteklendiğine yönelik öznel halde oluşan duygu durumudur (Goodenow, 1992a; Goodenow & Grady, 1993; Özgök, 2013).

Okula aidiyet duygusu yüksek olan öğrencilerin sosyal, akademik ve duygusal gelişimlerinin olumlu yönde etkilendiğini söyleyebiliriz (Arastaman, 2006; Demirtaş & Kahveci, 2010; Karababa, Oral & Dilmaç, 2018). Okul öncesinden itibaren tüm eğitim kademelerinde, öğrencinin okul yaşamından tatmin olabilmesi, kendini okula ve okuldakilere ne ölçüde ait hissettiği ile yakından ilişkilidir. Okulda arkadaşları ve öğretmenleri tarafından kabul edildiğini ve onaylandığını hisseden öğrenciler okula gelmekten, okulda yapılan etkinliklerden ve derslerden daha fazla keyif almaktadır (Osterman, 2000; Özügök, 2013). Bu düşünce ile genel eğitim kapsamında gerçekleştirilen müzik eğitiminin bireyin söz konusu okul aidiyet duygusuna olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Müzik eğitimi bireylerin duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade ederek estetik duygularının gelişmesine imkân sağlamayı, yaratıcılığını ve yeteneğini zihinsel becerilerinde kullanmayı, farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılımları ile bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Topluluk esaslı bir disiplin olan ve müzik eğitimine yönelik etkinliklerin içerisine yer alan koro eğitimi ile bireylerin psikolojik ve sosyolojik davranışlarının ve müziksel becerilerinin gelişimine katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Koro eğitimi yolu ile bütünü oluşturma, bütün halinde seslenme-konuşma, toplumsallaşarak örgütlenme, şarkı söyleyerek

duygularını müziksel yolla ifade edebilme, arkadaşlık kurarak sosyalleşme gibi topluluk içerisinde bireyin kendisini ait hissedebileceği bir etkinliğin içerisinde yer almasına, yaşam doyumunun artmasına (Yılmaz, Gül & Engür, 2018) ve okul aidiyet duygusunun olumlu yönde gelişmesine katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Bu düşünce ile genel müzik eğitimi kapsamında gerçekleştirilen müzik eğitimi etkinliklerinde koro eğitimi çalışmalarına yer verilmesi önemli görülmektedir.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada:

1. Kullanılan “ölçme aracı”nın konuya ilişkin durumu ve gelişmeleri saptayacak amaçta yeterli ve uygun olduğu,
2. Konuya ilişkin alan yazın taramasından elde edilen bilgilerin nesnel, yeterli olduğu ve çalışmanın geçerliğini sağladığı,
3. Araştırma için belirlenen yöntemin problemin çözümü için uygun olduğu varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

“Koro Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Okul Aidiyet Düzeylerine Etkisi” konulu bu araştırma:

1. Okul aidiyeti, müzik eğitimi ve koro eğitimi ile tez, makale, bildiri, kitap gibi yazılı kaynakların incelenmesinden elde edilen bilgiler ile,
2. Bursa Osmangazi Hoca İlyas Ortaokulu ile,
3. Ortaokul 5. ve 6. sınıfta öğrenim gören öğrenciler ile,
4. Bir deney ve bir kontrol grubu ile,
5. Araştırmada kullanılacak ölçme aracı ile sınırlandırılmıştır.

2. Bölüm

Literatür

Bu bölümde aidiyet, okul aidiyet duygusu, müzik eğitimi, koro eğitimi ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Aidiyet

Birey doğumundan itibaren toplumdaki diğer birey ya da unsurlarla etkileşim içerisinde. Bu unsurlar bireyi toplumsal bir bütünün parçası haline getirerek bağlılıkları oluşturmaktadır. Bir takıma, aileye, gruba, kurum veya kuruluşa ait hissetmek kişinin kendisini daha mutlu hissetmesi ve daha değerli görmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Aidiyet duygusu bireyin toplumsal yaşantısındaki gelişimine katkı sağlayarak, psikolojik açıdan iyi olma eyleminin devam etmesine, kendini daha anlamlı hissetmesine sebep olmaktadır (Alptekin, 2011; Duru, 2015). Evrensel boyutta bütünleşmeyi içeren güçlü ve yaygın bir etmen olan aidiyet; bağlılık, mensubiyet, bir nesneye ya da bir kimseye ait olmak, toplum tarafından onaylanmak gibi benzer şekillerde tanımlanabilen ve toplumsal düzen tarafından kabul edilmeyi içeren geniş bir kavramdır (Baumeister & Leary, 1995; Hagerty, Lynch-Sayer, Patusky, Bouwsema & Collier, 1992). Özellikle fiziksel ve ruhsal değişimlerin en belirgin görüldüğü ergenlik döneminde var olmaya başlayan aidiyet duygusu, bireyin kendi seçtiği bir unsur olmamakla beraber doğuştan var olan temel bir ihtiyaçtır (Kuşat, 2003).

Bireyin ait olma ihtiyacının gerçekleşmemesi birçok problemin ortaya çıkmasına neden olmakta bununla birlikte onun pozitif psikolojisini de olumsuz etkileyerek toplum içerisinde kendini korumasız ve güvensiz hissetmesine de sebep olmaktadır. Bu kapsamda sosyolojik olaylar içerisinde yer alan, psikolojik ve akademik boyutlarda etkisi olan aidiyet duygusu, bireyin kendi davranışsal şeklinin bir ölçütüdür. Çünkü bireyin aidiyet duygusu yükseldikçe sosyal ortamlar içerisinde psikolojik ve akademik açıdan olumlu etkileneceği

düşünülmektedir. Aidiyet yoksunluğu yaşayan bireylerin kaygı, stres, depresyon, reddedilme, yalnızlık ve hatta intihar gibi ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek duygularının ortaya çıktığı görülmektedir (Baumaister & Leary, 1995; Duru, 2007; Hill, 2006; Levett- Jones, Lathlean, Maguire & McMillan, 2007).

Aidiyet duygusunun eksikliğini yaşayan bireylerin psikolojik açıdan hayatları sıkıntılı ve zorlu geçerken; kendini toplumda herhangi bir yere ait hisseden bireylerin kendilerine güvendikleri, uyum sorunu yaşamadıkları, akademik düzeyde başarıya sahip oldukları, yaşamlarının ise rahat ve huzurlu geçtiği bilinmektedir (Baumaister & Leary, 1995).

Aidiyet ihtiyacının önemini belirten ilk kuramcılardan biri olan Maslow (1943)'un ihtiyaçlar kuramına göre bireylerin ihtiyaçları fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyaçları, ait olma ve sevgi ihtiyacı, saygı ihtiyacı, kendini gerçekleştirme ihtiyacı olmak üzere sıralanmış ve sarmaşık gibi iç içe olmuş bir bütündür. Şekil 1'de Maslow'un ihtiyaçlar piramidi görülmektedir.

Şekil 1. Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi

(Yazgan İnanç & Yerlikaya, 2011).

Şekil 1'de de görüldüğü gibi bireylerin belirli psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçları olduğunu söyleyen Maslow, bu ihtiyaçları hiyerarşik bir biçimde sıralamış; fizyolojik (nefes

alma, yemek yeme, su içme, boşaltım gerçekleştirme, cinsellik, uyku, sağlıklı metabolizma) ve güvenlik (iş, ahlak, aile, mülkiyet güvenliği) ihtiyaçlarından sonra ait olma ve sevgi ihtiyacının üçüncü sırada yer aldığını ifade etmiştir. Maslow'a göre bu ihtiyaçların karşılanması birey ve toplum arasındaki bağı kuvvetlendirerek, ilişkilerin daha samimi olmasını sağlamaktır (Taşkesen, 2018; Yazgan İnanç & Yerlikaya, 2011).

Bireyin yaşamında toplum ile arasında oluşan sosyal bağın temel bir ihtiyaç olması gibi yaşamını devam ettirdiği süre içerisinde de aidiyet ihtiyacının farklı alanlarda oluştuğu söylenebilir. Doğumla başlayan ve bireyin hayatında temel bir gereksinim olarak varlığını sürdüren aidiyet ihtiyacı, en belirgin şekilde okul ortamında ortaya çıktığı düşünülmektedir. Okul ortamında oluşan aidiyet duygusunun bireylerin ileriki yaşamlarına yön verdiği düşüncesiyle; onların daha huzurlu, mutlu bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

2.2. Okul Aidiyeti

Bireyin toplumda psikolojik ve fiziki açıdan daha sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için bulunduğu çevreye bağlanabilmesi ve bu çevreye kendini ait hissetmesi gerekmektedir. Bağlanma veya ait olma ihtiyacı anne karnında başlayan ve özellikle çocukluk ya da ergenlik döneminde belirginleşen en temel ihtiyaçtır (Kuşat, 2003; Özgök & Sarı, 2016). Bireyin ait olma ya da bağlanma ihtiyacını karşılayabilmek için okul, ev, iş, sosyal hayat gibi çevresel faktörlerin buna uygun olması gerekmektedir.

Çocuklardaki aidiyet duygusu bir bağlama ait olabilme, ait olduğu yerde önemsenme, özsaygı, başarı, doyum, kendine güven gibi konularda desteklenmeleri ve kimlik oluşturabilmeleri açısından oldukça önemlidir. Yaşantılarının büyük bir bölümünün okulda geçtiği düşünülen öğrenciler için okul ortamının daha kaliteli ve nitelikli olması; pozitif etkileşimlerine, okulda mutlu olabilmelerine ve eğitime olan bağlılıklarına katkı sağlamaktadır (Arslan ve Duru, 2017; Bakır Ayğar & Kaya, 2017; Sarı, 2013).

Öğrencinin olumlu benlik algısını geliştiren, daha rahat ve daha özgür davrandığı bir okul ortamının oluşmasını sağlayan okul-öğrenci arasındaki bağ, onun eğitim süreci bitene kadar öğrenme isteğinin güdülenmesini, davranış ve akademik becerilerinin gelişimini desteklemektedir (Alaca, 2011; Hirschi, 2002, Yıldız, 2019; Çalık, 2008).

Gelişmiş toplumlarda bireyin yaşantısını şekillendiren okul; toplum ve birey arasında köprü görevini üstlenen, bireyin kendisini topluma ait hissetmesine, akranları ve öğretmenleri tarafından önemsenip, kişilik gelişimi ve kimlik oluşturmaya katkı sağlayan bir kurumdur (Yıldız, 2019). Öğrencinin kendisini okula ait hissedebilmesi için okulun özel günler haricinde de çeşitli etkinlikler hazırlaması, aktif çalışan kulüpler oluşturmaya, ders içi uygulamaların dikkat çekici bir biçimde hazırlanması gerekmektedir. Sosyal, psikolojik ve akademik becerilerine uygun olan bir okul ortamı bireyin kendisine ve çevresine karşı saygılı olabilmesini, beceri ve yeteneklerini fark edebilmesini sağlamakta ve aidiyet duygusunu pekiştirmektedir (Ercoşkun & Nalçacı, 2005; Nichols, 2008).

Okul aidiyeti öğrencinin okul ortamında bulunan tüm bireyler (öğrenci, okul personeli, öğretmen, idareci) tarafından kendi kimliği ile kabul edilmesi, önemsenmesi, onaylanması, sevilmesi, saygı duyulan birey olarak kabul görmesi, okuldaki etkinliklere dahil edilmesi, okul sürecinde desteklenmesi ve bunun sonucunda da bireyin kendisini olumlu hissetmesi olarak tanımlanmaktadır (Goodenow & Grady, 1993; Osterman, 2000).

Öğretmeni ve akranları tarafından onaylanan ve desteklenen öğrencilerin okula olan güven duyguları güçlenmekte, arkadaşlarıyla olan iletişimleri ve birbirlerine olan bağlılıkları artmaktadır. Bununla birlikte okul ile arasındaki etkileşimi öğrencinin olumsuz davranışlardan uzak kalmasına ve geleceğe olan bakış açısının olumlu yönde değişimine katkı sağlamaktadır (Alaca, 2011; Altınsoy & Karakaya Özyer, 2018; Cemalcılar, 2010; Cueto, Guerrero, Sumimaru & Zevallos, 2010; Demanet & Van Houtte, 2011; Goodenow, 1993b; Özdemir, Sezgin, Şirin, Karip, & Erkan, 2010; Özgök & Sarı, 2016; Pittman & Richmond, 2007).

Kendisini okuluna ait hisseden bireylerin okullarına yönelik olumlu duygular içerisinde olmaları, aidiyet duygularını pozitif yönde etkilemektedir. Bu kapsamda aidiyet duygusu gelişen bireylerin psikolojik açıdan mutlu, ılımlı ve huzurlu olacağı; sosyal açıdan pozitif ilişkiler kurarak okuldan daha fazla keyif alacağı; akademik açıdan ise okul etkinliklerine katılımının ve öğrenme isteğinin artacağı düşünülmektedir.

Ait olma duygusunun getirilerinden birisi de öğrencilerin başarılı ya da başarısız olma durumlarıdır (Ashford, 1997) Okul aidiyet duygusunu bilen ve kendi benliğinde geliştiren, kişilerarası iletişimi güçlü olan öğrencilerin içsel kaynakları ve akademik başarılarının daha yüksek oluşu (Capss, 2003; Goodenow, 1993b), akademik öz yeterlik düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir (Mc Mahon, Parnes, Keys & Viola, 2008). Bununla birlikte öğrencilerin gelecekleri ile ilgili daha olumlu düşünceler ve daha olumlu bakış açılarına sahip olup, beklentilerinin oluştuğu (Adelabu, 2007; Israelashvili, 1997; Smerdon, 2002), okula devam devamsızlık düzeylerinin pozitif sonuçlara ulaştığı, daha az disiplin sorunu ve daha az okulu bırakma eğilimi bulunduğu da tespit edilmiştir (Beyer, 2008; Hallinan, 2008).

Öğrencilerin beklentilerini karşılamak çevre ile kurulan iletişimlerini, sosyal ve akademik yönlerini güçlendirmekte; aynı zamanda okul aidiyet duygularını da arttırmaktadır (Arastaman, 2006; Demirtaş & Kahveci, 2010; Karababa, Oral & Dilmaç, 2018). Bu nedenle okul idaresi ve öğretmenlerin işbirliği içerisinde çalışmaları, çocukların ilgi alanlarını tespit edebilmeleri ve yenilikçi olmaları büyük önem taşımaktadır.

Öğrencilerin okul sorumluluklarını gerçekleştirebilmesi ve okuldaki yaşantısını daha verimli geçirebilmesi okul aidiyet duygusunun yüksek olmasıyla doğru orantılıdır (Arslan & Tanhan, 2007). Adelabu (2007) yaptığı çalışmada hem sosyal hem de akademik faaliyetlere katılan öğrencilerin okul aidiyet duygularının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde Isakson ve Jarvis'in (1999) yapmış olduğu çalışmada da okul aidiyet duygusu ile akademik başarının aynı grafikte yükseldiği ifade edilmektedir. Buradan

yola çıkararak okul aidiyeti yüksek olan öğrencilerin okullarda kendilerini daha rahat ifade ederek sosyalleşebildikleri ve okul alışkanlıklarını daha kolay kazandıkları düşünülmektedir (Bakır Ayğar & Kaya, 2017; Booker, 2004; Finn, 1989; Ünal & Çukur, 2011). Bu düşünce ile öğrencinin okulda sosyalleşebilmesinin kişilik oluşumuna, özgüvenin artmasına ve okulda kendisine özgü bir alan oluşturmasına katkı sağladığı söylenebilir.

Akademik başarı ve motivasyonu yüksek olan öğrencilerin okul aidiyet duygularının daha gelişmiş olduğu ve okullarına karşı daha ılımlı oldukları birçok araştırmacı tarafından belirlenmiştir (Adelabu, 2007; Anderman, 2002; Arslan, 2016; Booker, 2006; Cemalcılar, 2010; Hagborg, 1994; Isakson ve Jarvis, 1999; Özdemir ve diğerleri, 2010; Roeser, Midgley, & Urdan, 1996;). Bu kapsamda okul aidiyet duygusunun öğrencinin hayatının akademik, psikolojik (mutlu olma, pozitif düşünme, kendi ile gurur duyma, kendine güvenme, rahat ve huzurlu olması) ve sosyal (gruplara katılabilme, arkadaş edinebilme, iş birliği yapabilme ve kurallara uyabilmesi) yönden gelişimini desteklediği; kendi hayatını daha nitelikli hale getirebilmesi için temel bir ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Öğrenci aidiyet ihtiyacının eksikliğini yaşadığı durumlarda pek çok olumsuz durumla karşılaşabilmektedir. Zayıf okul aidiyet duygusu öğrencinin okulda mutsuzluk ve okulu beğenmeme durumunun ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Sarı, 2012; McMillan & Chavis, 1986). Bununla birlikte öğrencinin kendisini güvensiz hissetmesi, başarı kaygısı ve okula adapte olmada problem yaşaması, özgüven kaybı, çekingenlik, kaygı, depresyon, problem anında şiddete başvurma, hırçınlık, okul etkinliklerine katılmak istememe, madde bağımlılığı ve alkol kullanımına yönelme, disiplin problemleri ve davranış bozukluğu gibi pek çok olumsuz davranışın da oluşumunu tetiklediği düşünülmektedir (Anderman, 2002; Barber & Schluterman, 2008; Beyler, 2008; Bilgiç, 2009; Bozkurt, 2010; Caraway, Tucker, Reinke & Hall, 2003; Duy & Yıldız, 2014; Finn, 1989; Goodenow, 1992b; Kostecky, 2005; Maddox & Prinz, 2003).

Okul aidiyet duygusunun azalmasıyla öğrencinin gelecek beklentisi de azalmaktadır. Öğrencinin okul kavramını nota dayalı bir sistemden ibaret olduğunu düşünmesi, derslerin ilgisini çekmiyor oluşu, okulda kendisini anlamlandırabilecek bir etkinliği bulamayışı ve okuldaki (akran, okul personeli, öğretmen, idareci) diğer bireyleri sevmiyor oluşu aidiyet duygusunun azalmasına neden olan diğer etkenler arasında yer almaktadır (Arastaman, 2006; Pehlivan, 2006).

Fredricks, Blumenfeld ve Paris (2004) yaptıkları çalışmada öğrencilerin okula bağlanmasını üç farklı boyutta incelemişlerdir. Öğrencinin performansını içeren ders dışı etkinlikler içerisinde yer alan spor, müzik, dans ve tiyatro gibi etkinlikler davranışsal boyut içerisinde yer almaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmalar öğrencinin etkinliklerin içinde bulunma ve katılma isteklerine bağlı olarak gerçekleştirilmektedir. Bilişsel boyut öğrencinin düşünme, öğrenme, karar verme ve hissetmeye dayalı karmaşık durumlarda problemi çözme odaklı istek ve özenini içermektedir (Fredricks ve diğerleri, 2004). Bu boyut öğrencinin öğrendiği bilgileri sorgulaması ve anlamlandırıp içselleştirmesi ile gerçekleşmektedir (Arastaman, 2006). Duyuşsal boyut ise öğrencinin okul ortamındaki arkadaşları ve öğretmenleri ile olan iletişiminin olumlu tepkisini içermektedir. Bu boyuttaki öğrenci okuldaki etkinliklerden heyecanla bahsetmekte ve okuldan bahsederken coşkulu ifadeler içerisinde bulunmaktadır (Fredricks ve diğerleri, 2004). Buradan yola çıkarak davranışsal boyutta incelenen ve sanatsal etkinlikler içerisinde yer alan müzik etkinlikleri ile öğrencilerin okul aidiyet duygusunun gelişimine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

2.3. Müzik Eğitimi

Bireylerin müziğe yönelik tutum ve davranışlarının olumlu yönde değişim göstermesi; müziksel yönde kişilik geliştirmesi, toplumsallaşması ve sosyalleşmesi; kazandığı müziksel davranışlar yolu ile müziği bilinçli üreten ve tüketen bireyler olarak yetiştirilmesi müzik eğitimi olarak tanımlanmaktadır (Bağrıaçık, 2019; Çuhadar, 2016; Güleç, 2009; Özen, 2004).

En temel anlamıyla bireyin kendi yaşantısı yoluyla istendik müziksel davranışlar geliştirme süreci olarak bilinen müzik eğitimi, uygun yöntemlerle doğru kullanıldığı zaman bireyin yaşamındaki gelişimini destekleyen etkili bir öğrenme aracı olarak kullanılmaktadır (Kılıç, 2009; Tanrıöver & Tanrıöver Başaran, 2015; Uçan, 2005).

Müzik çocukların dilsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine olumlu yönde katkı sağlayan, dinleme ve hissetme gibi kavramları öğreten, özgüven ve sorumluluk duygularını geliştiren, hızlı ve doğru karar verebilme yeteneklerini güçlendiren, takım çalışması içerisinde çevresindeki kişilerle iletişim kurmalarını sağlayan, hayal kurma becerisi ile yaratıcılıklarını güçlendiren bir eğitim aracı olarak büyük önem taşımaktadır (Akgül & Barış, 2008; Bağrıaçık, 2019; Kocabaş & Selçioğlu, 2003; Yıldız, 2006). Bu kapsamda eski çağlardan günümüze kadar toplumlar üzerine davranış değişikliği sağladığı düşünülen ve bilinçli bireyler yetiştirilmesinde önemli bir etkisi olan müzik eğitimi, bireylerin estetik yönlerinin gelişmesini, yeteneklerinin ortaya çıkmasını ve eğitilmesini, çevresi ile kurulan iletişimde sosyalleşebilmesini, kişilik-özgüven duygularının ve müziksel algı ve bilgilerinin gelişmesini hedeflemektedir (MEB, 2018; Kılıç, 2009; Uslu 2009; Yıldız, 2006; Yılmaz ve diğerleri, 2018).

Akgül ve Barış'ın (2008) yapmış oldukları çalışmada müziksel etkinliklerin içinde bulunan çocukların ifade yetenekleri, anlatım kabiliyetleri ve bununla beraber özgüven duygularının da gelişmiş olduğu tespit edilmiştir. Lehr (1998) "Brain building subject, teaching music" başlıklı çalışmasında ise müzik eğitimi alan öğrencilerin diğer derslerdeki akademik gelişimlerinin olumlu yönde etkilendiği sonucuna ulaşmıştır.

Müzik eğitiminin davranışsal açıdan sorumluluk ve paylaşım duygularını güdülediği, bilişsel açıdan öğrencinin zihinsel gelişiminde etkili olduğu, devinışsel açıdan ise bireylerin hareket becerilerinin gelişmelerine katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu düşünce ile okul

ortamında çocukların müzik eğitimi almaları ve bu alanlarda kendilerini geliştirebilmeleri başarılı ve sosyal bireyler yetiştirilmesi açısından oldukça önemli görülmektedir.

Ortaokul kademesinde eğitim gören öğrencilerin ergenlik dönemi içerisinde olmaları kişinin kendisini tanımaya başlamasıyla beraber yeni fikir ve hedeflerinin oluştuğu, ufkunun genişlediği, fiziksel ve duygusal gelişiminde bağımsızlığın yaşanması halinde çeşitli farkındalık duygularının yaşandığı geniş bir süreçtir (Özgök & Sarı, 2014; Ünlü, 2020; Yerlikaya, 2020). Ergenlik döneminde öğrencilerin kendilerine kimlik oluşturmak ve değer gören/sevilen bireyler olmak istemeleri ise onları okul içerisinde yeni arayışlara yöneltmektedir. Okullarda gerçekleştirilen müzik eğitimi sayesinde öğrencilerin kendi yetenek seviyelerine göre yaşantılarına bir müzik etkinliğini dâhil etmekten keyif alacakları düşünülmektedir (Eskioğlu, 2013; Taraman, 2006). Bu düşünce ile öğrencinin okulun bir müzik grubuna, bando takımına ya da korosuna katılmak istemesi onun müzik yaşantısını olumlu yönde etkileyecek ve aynı zamanda okulda kendine ait bir yer edinebilmesine katkı sağlayacaktır.

Temelde bir bütün olan müzik eğitimi, genel, özengen ve mesleki olmak üzere üç alt türde incelenmektedir (Uçan, 2001).

2.3.1. Genel müzik eğitimi. Genel müzik eğitimi müziksel yeteneğinin boyutu önemli görülmeden belirli müziksel davranış ve beğenilerin kazandırılması için zorunlu veya seçmeli-zorunlu olmak üzere Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokulundan liseye kadar tüm eğitim kademelerini kapsayan ve belirli bir program dâhilinde öğrenim gören tüm bireylere müziksel bilgi ve becerilerin aktarıldığı müzik türüdür (Karakuş & Çelenk, 2020; Türkmen, 2017). Genel müzik eğitiminin temel amacı bireylerin ortak kültürü tanımaları, sanata bakış açılarında zevk sahibi olabilmeleri, müzikal açıdan başka bireylerle iletişim kurup toplumda yer edinebilmeleri ve temel müzikal davranış ve becerileri kazanabilmeleridir (MEB, 2018; Türkmen, 2017).

2.3.2. Özengen müzik eğitimi. Genel müzik eğitimini destekleyen, zorunlu olmayan, bireyin müziğe karşı özel olarak ilgi ve istekli olması durumunda hobi olarak gerçekleştirilen müzik eğitim türüdür (Buzduğu, 2010; Karakuş & Çelenk, 2020; Say, 2002). Özengen müzik eğitiminin temel amacı bireyin yaşamındaki müzikal zevk ve doyumun artmasını sağlayarak kendi istediği yönde bir hobi oluşturmak ve bu hobinin gelişmesine katkıda bulunmaktır (Tanrıöver & Başaran Tanrıöver, 2015; Uçan, 2005). Resmi veya özel kurumlarda müzikal açıdan yeterliğe ulaşmış kişiler tarafından verilen kurslar, bireysel dersler, toplu çalışmalar, konserler ve yarışmalar özengen eğitimi kapsamaktadır (Uçan, 2005).

2.3.3. Mesleki müzik eğitimi. Mesleki müzik eğitimi bireyin alanında istekli ve ilgili olmasının dışında müziği bir meslek olarak seçip aynı zamanda profesyonel olarak yapabilecek yeteneğe sahip olan bireylere yönelik olarak gerçekleştirilen eğitim türüdür (Tepeli, 2018; Uçan, 2005). Mesleki müzik eğitiminde temel amaç bireylerin mesleki açıdan çeşitli eğitimlerle (çalgı eğitimi, müziksel duyarlılık eğitimi, müziksel işitme eğitimi, müzik bilgisi eğitimi, repertuar eğitimi, ses eğitimi, yaratıcılık eğitimi, koro eğitimi, müziksel devinim ve ritim eğitimi, müziksel iletişim ve etkileşim eğitimi ve müziksel kullanım ve yararlanma eğitimi vb.) müziksel davranışlarının gelişmesi ve birikmesidir. (Kardeş, 2013; Uçan, 2005). Mesleki müzik eğitiminin verildiği başlıca kurumlar arasında güzel sanatlar liseleri, eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dalları, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri, müzik ve sahne sanatları fakülteleri, devlet konservatuvarları ve askeri bando müzik okulları yer almaktadır (Buzduğu, 2010; Çiçek, 2020; Ünal, 2019).

2.4. Koro Eğitimi

Müzik eğitiminin içerisinde yer alan koro eğitimi müziksel bir varlık olan insanın bireysel, toplumsal ve kültürel biçimlenmesine-gelişmesine katkı sağlaması açısından büyük önem taşımaktadır (Alageyik, 2019; Taş Güzeloğlu, 2019). Farklı bakış açılarına sahip olan

birden fazla insanın bir araya gelerek birlikte seslendirme, konuşma ve şarkı söyleme eylemini gerçekleştirdiği, toplumun ihtiyaçlarını, isteklerini, sorunlarını, sevinçlerini ve coşkularını müziksel yolla toplu bir şekilde ifade ettiği, tek sesli ve çok sesli eserlerin seslendirildiği topluluklara koro denilmektedir (Alpuğan, 2010; Doğanarslan, 2008; Sevinç; 2017; Taş Güzeloğlu, 2019; Uçan, 2001). Dinleyenlerini ortak bir paydada birleştirip hissedilen duyguyu karşı tarafa aktarmayı amaçlayan koro sadece üyelerine değil toplumun bütün unsurlarına yönelik bir süreçtir (Karataş, 2019; Türüdü, 2019). Bu kapsamda koronun sadece şarkı söylemek için bir araya gelmiş insan topluluğu olduğunu düşünmek bireysel, toplumsal, psiko-sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitimsel işlevlerinin (Apaydın, 2006; Uçan 2001) göz ardı edilmesine neden olacaktır.

Kişilik gelişimi sürecinde birey güvenlik hissi, grup içinde yer edinebilme, bir etkinlikte yer alabilme ve kendi sorunlarıyla yüzleşip başarılı olma gibi çeşitli duygulara ihtiyaç duyar (Gök Akkılıç, 2019). Bireyin kendine güvenmesini, verimli ve güzel vakit geçirebilmesini, diğer bireylerle iş yapabilmesini, kendini bir gruba ait hissedebilmesini sağlayan koro eğitimi ile bireyin söz konusu gelişim süreçlerine olumlu yönde katkı sağlanacağı düşünülmektedir (Apaydın, 2006; Döş Gürbüz & Teres, 2019; Sevinç, 2017).

Bireysellikten daha çok toplu bir bakış açısına sahip olan koro; çeşitli işlevsellikleri bir arada bulunduran, müzik eğitiminde geniş kitlelere hitap eden, uygulamadaki kolaylığı sebebiyle en kısa sürede toparlanan, ülkemizde ve dünyada örgün ve yaygın müzik eğitiminde kullanılan disiplinlerarası bir eğitim alanıdır (Çevik, 2015; Sarıçiftçi & Köse, 2017).

Koronun eğitim alanında kullanılması bireyin manevi paylaşımlar yaparak sorumluluk duygusu kazanabilmesine, birlikte şarkı söyleyerek diğer bireylerle anlaşabilmesine, görgü kurallarına uyabilmesine, sabırlı olabilmesine, grup çalışmalarıyla bireysel farkındalık kazanabilmesine ve başkalarının yanlışlarını düzelterek toplumdaki demokratik değerlerin öğrenilmesine yardımcı olmaktadır (Sökezoğlu Atılğan & Ördekçi, 2014). Bu kapsamda genel

müzik eğitimi süreci içerisinde ders içi ve ders dışı etkinliklerde koro eğitimine yönelik uygulamaların gerçekleştirilmesi bireyin müziksel beğenisinin gelişmesine, sesini doğru-etkili ve verimli kullanabilmesine, müzik kültürü edinebilmesine, koro disiplini kazanmasına bununla birlikte ulusal ve uluslararası platformlarda çevresine karşı bakış açısının gelişmesine katkı sağlamaktadır (Apaydın, 2001, Çevik, 2015; Şentürk, 2001; Türkmen, 2017). Koro eğitimi kendini mutlu, huzurlu ve iyi hisseden koro üyelerinin hümanist bir bakış açısına sahip olabilmelerine, diğer bireylerle ortak paylaşımlar içerisinde bulunup amaçlı ve yöntemli olarak belirli müziksel ve davranışsal becerilerin gelişmesinde ya da kazandırılmasına da yardımcı olmaktadır (Coşkun, 2018; Çevik, 2015; Öztop, 2007; Uçan, 2001).

Okul ortamında koro eğitimi alan öğrencilerin söz konusu kazanımları (bir bütünü oluşturma, bütün halinde seslenme-konuşma, toplumsallaşarak örgütlenme, şarkı söyleyerek duygularını müziksel yolla ifade edebilme vb.) edinebilmesinin ve topluluk içerisinde kendisini ait hissedebileceği bir etkinlikte yer almasının onların okullarına olan aidiyet duygularına olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda aidiyet duygusu gelişen öğrencilerin okulda yaşadığı bazı olumsuz problemlerin de (okulda mutsuzluk, okulu beğenmeme, kendisini güvensiz hissetmesi, başarı kaygısı ve okula adapte olmada problem yaşaması, özgüven kaybı, çekingenlik, kaygı, okul etkinliklerine katılmak istememe vb.) azalacağı öngörülmektedir. Bu yönü ile okullarda gerçekleştirilen koro eğitimi ile bireyin okulda kendini daha anlamlı ve iyi hissedebilmesine, özgüveninin artmasına, olumlu kişilik özelliklerinin gelişmesine ve aidiyet duygusuna da katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde aidiyet, koronun bireylerdeki kazanımları ve koro-aidiyet duygusuna ilişkin ulusal ve uluslararası araştırmalara yer verilmiştir.

2.5.1. Ulusal araştırmalar. Yavuz (2020) “Öğrenme Güçlüğü Olan Ergenlerin Okul Aidiyetleri ile Akademik Ortamlarda Olumsuz Değerlendirilme Korkularının İncelenmesi”

adlı yüksek lisans çalışmasında, öğrenme güçlüğü olan ve ortaokula devam eden ergenlerin kaynaştırma ortamında buldukları okula ilişkin okula aidiyet duyguları ile akademik ortamlarda olumsuz değerlendirilme korkuları arasındaki ilişkiyi bazı değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmanın sonucunda okula aidiyet duygusu arttıkça olumsuz değerlendirilme korkusunun bilişsel etkiyi azalttığı sonucuna ulaşmıştır.

Atabey'in (2020) "Lise Öğrencilerinin Okula Aidiyet Duygularının Yordayıcısı Olarak Gelecek Beklentileri ve Öz Yeterlikleri" konulu çalışmasında lise öğrencilerinin gelecek beklentileri, öz yeterlikleri ve okula aidiyet duyguları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin gelecek beklentileri, okula aidiyet duyguları ve öz yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiş; ayrıca lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve öz yeterlikleri arttıkça okula aidiyet duygularının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Döş, Gürbüz ve Teres (2019) "Ortaöğretim Öğrencilerinin Koro Dersine Yönelik Motivasyonlarının ve Görüşlerinin İncelenmesi" adlı çalışmalarında öğrencilerin koro dersine yönelik motivasyonları ve koro dersine yönelik görüşlerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda koro dersine yönelik olarak öğrencilerin motivasyonlarının üst düzeyde olduğu, kadın katılımcıların bazı boyutlarda daha motive oldukları görülmüştür. Ayrıca koro dersinin öğrencilerin bilişsel ve sosyal becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir.

Karataş (2019) "Ders Dışı Koro Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerinin Öz-Yeterliğine Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde ders dışı koro eğitimi alan deney grubu öğrencileri ile koro eğitimi almayan kontrol grubu öğrencilerini karşılaştırılarak öz yeterliklerine etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda koro dersinin öğrencilerin öz yeterlik düzeyine olumlu yönde etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Alageyik'in (2019) "Koroda Şarkı Söylemenin İlköğretim II. Kademe Çocuklarının Ses Gelişimlerine Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde koroda şarkı söylemenin II. Kademe

öğrencilerin ses gelişimine etkilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda yapılan koro çalışmaları yoluyla öğrencilerin koroda yer almanın bir bütünün parçası oluğu algısını kazandıklarını tespit etmiştir.

Serbest'in (2019) "Okul Takımlarında Görev Alan Lise Öğrencilerinin Okul Aidiyet Duygularının İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde okul takımlarında görev alan lise öğrencilerinin okul aidiyet duygularının incelemesi ve görev almayan öğrenciler ile arasındaki farkların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Elde edilen veriler incelendiğinde araştırmanın sonucunda okul takımında görev alan ve almayan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Okula bağlılık alt boyutunda okul takımında görev alan ve almayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmuş; bununla birlikte takım sporları yapan ve bireysel spor yapanların okula bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Okula aidiyet duygu düzeyleri incelendiğinde ise okul takımında görev alan ve almayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmuş; takım sporları yapan ve bireysel spor yapanların okul aidiyet düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ayrıca reddedilmişlik düzeyi, okula bağlılık düzeyi ve okul aidiyet düzeyleri arasında da okul takımında görev alma durumuna ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu tespit edilmiştir.

Yanık (2018) "Ortaöğretimde Yapılan Okul Sporlarının Öğrencilerin Okula Bağlılık Düzeylerine Etkisi" adlı çalışmasında ortaöğretim kurumlarında gerçekleştirilen okul takımı, egzersiz faaliyetleri vb. gibi spor aktivitelerinin öğrencilerin okula bağlanmasındaki etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların okula bağlılık puanlarında kullanılan değişkenler açısından cinsiyete göre bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Mesleki ve teknik, imam hatip, anadolu ve sosyal bilimler liselerine göre fen lisesinde öğrenim görenlerin ve okullarında yapılan okul sporları etkinliklerine hiç katılmayan grubun okula bağlılık düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Göktaş ve Ayhan'ın (2017) yapmış olduğu “Koro Çalışmalarının, Sosyokültürel Katkıları Açısından İncelenmesi (Malatya İli Örneği)” isimli çalışmalarında Malatya il ve ilçelerinde var olan koro çalışmalarına ilişkin etkinliklerin ve koro üyeleri, konser izleyicileri, konser salonları gibi temel öğelerinin mevcut durumunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda koro çalışmalarının bireyler arasındaki işbirliğine, arkadaşlık ilişkilerine ve bireyin sosyalleşmesine katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Aşlamacı ve Eker (2016) “İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinin Okul Aidiyet ve Dinî Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli çalışmalarında imam-hatip lisesi öğrencilerinin dinî tutum ve okul aidiyet düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesini ve aralarındaki ilişkinin tespit edilmesini amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda imam-hatip lisesi öğrencilerinin dinî tutum ve okul aidiyet düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu; İstanbul ve Ankara’da öğrenim gören öğrencilerin okul aidiyet düzeylerinin diğer illerde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. imam-hatip lisesinde okuyan kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde dini tutuma ve okul aidiyet duygusuna sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca 12. sınıf öğrencilerinin 10. ve 11. sınıflarda okuyan öğrencilere göre okul aidiyetlerinin ve dinî tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İmam-hatip lisesini kendi isteği ile tercih eden öğrencilerin hem dini tutum hem de okul aidiyet düzeylerinin kendi isteklerinin dışında tercih eden öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Üniversitede okumak istedikleri alan grubuna göre üniversitede ilahiyat fakültesinde okumak isteyen öğrencilerin diğer alanlarda okumak isteyen öğrencilere göre hem dini tutum hem de okul aidiyet düzeylerinin daha yüksek olduğu bununla beraber lise sonrasında polislik-askeri okulları ya da spor bilimleriyle ilgili bölümlerde okumak isteyen öğrencilerin ise hem dini tutum, hem de okul aidiyet düzeylerinin diğer alanlarda okumak isteyen öğrencilere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sökezoğlu ve Ördek (2014) “İlkokul Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Koro Eğitiminin Rolü” adlı çalışmalarında oluşturdukları “Her Sınıf Bir Korodur” projesi ile çocukları sınıf korosunda yer alan ailelerin, müzik eğitime bakış açılarını; verilen müzik ve koro eğitiminin ve bu eğitimi alan öğrencilerin bireysel, sosyal ve kültürel gelişimlerine etkilerini belirlemeyi ve aynı zamanda proje hakkında velilerin ve sınıf öğretmenin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda koro eğitimi alan öğrencilerin toplum içinde söz alabilme, grup içerisinde rol alabilme, gruba uyum sağlayabilme gibi davranışların olumlu yönde etkilendiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda koro eğitiminin öğrencilerin özgüven gelişimlerini etkilediği, etkinliklere katılma isteğini arttırdığı, bireysel, sosyal ve kültürel gelişimi içerisinde olması gereken bir eğitim olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

2.5.2. Uluslararası araştırmalar. Ellis, Johnson ve Maria Grillo (2021) “I Sing Because I’m Happy: An Exploration of Belongingness Among African American Males in High School” adlı çalışmalarında Afrika kökenli Amerikalı erkeklerin eğitim hayatlarını sosyal ve akademik olarak destekleyecek koro çalışmaları ile aidiyet ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda koroya katılan öğrencilerin sosyal ve akademik olarak başarılı olabilmeleri için gerekli bağlılık duygusunu kazandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte okullarında içe kapanık ya da ötekileştirilmiş olan öğrencilerin müziksel etkinlikler yoluyla gelişebilecekleri; koroya katılan öğrencilerin yeni fikirler oluşturabilecekleri; koronun üyelerine gurur ve aidiyet duygusu kazandırdığı; koronun azmi geliştirdiği ve iş birliği becerisine katkıda bulunduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

B. Çupı ve A. Çupı (2020) “Choral Singing and Solo Singing in the Conditions of the Society and the Education System of Our Schools” adlı çalışmalarında okullardaki ya da okul dışında çalışan amatör korolara daha fazla öğrenciyi dahil etmek için farklı yol ve yaklaşımlar

bulmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda ilgili literatür incelenmiş ve çalışma koşullarının yetersizliği, müzik derslerinde yanlış yaklaşımların uygulanması, müzik öğretmenin ya da koro şefinin müzik eğitime olan etkisinin koroların gelişimine engel olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber bu engellerin aşılması halinde potansiyeli olan ve nitelikli korolarda görev alan öğrencilerin okulun eğitim misyonunu başarıyla tamamladıkları; öğrencilere sosyal, psikolojik ve fiziksel faydalarının olduğu tespit edilmiştir.

Petrovsky, Sefcik ve Cacchione (2019) “A Qualitative Exploration of Choral Singing in Community-dwelling Older Adults” adlı çalışmalarında “Yaşlılar İçin Her Şey Dahil Bakım Evi Programı (PACE)” gündüz merkezlerinde yaşlı yetişkinler arasında koroda şarkı söylemenin faydalarını araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda koristlerin birlikte keyifli zaman geçirdikleri ve başkaları için performans sergilemenin onları canlı tuttuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gül ve Eren (2018) “The Effect of Chorus Education in Disadvantageous Groups on the Process of General Education-Cultural Awareness and Socializing: The Sample of Gypsy Children” adlı çalışmalarında dezavantajlı grup olarak tanımlanan Roman çocuklarından oluşan öğrenciler ile hazırlanan müzik atölyeleri sürecinde sınıf içinde ve dışında sergiledikleri çeşitli sosyal, kültürel ve eğitsel davranış biçimlerini tanımlamayı ve verilen eğitim ile öğrencilerde süreç içinde gerçekleşen farklılaşmayı ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda koro eğitimi çalışmalarının dezavantajlı gruplara dahil olan Roman çocukların genel eğitimlerine, kültürel farkındalıklarına ve sosyalleşme süreçlerine olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gül (2018) “A Qualitative Study on the Contribution of the Choir to Social-Cultural and Psychological Achievements of Amateur Chorists” adlı çalışmasında koroda şarkı söylemenin amatör koristlerin sosyal, kültürel ve psikolojik kazanımlarına katkısının ne düzeyde olduğunu tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda koroda şarkı söyleyen

bireylerin birlikte iş yapabilme alışkanlığı kazandıkları, arkadaşlık kurabilme ve dünya görüşlerinin geliştiği, kendi ülkelerinin ve farklı ülkelerin kültürel değerlerini öğrendikleri tespit edilmiş; koristlerin rahatlama, huzur, mutluluk, aidiyet, heyecan, egoyu kontrol altına alma gibi kazanımları elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Dukynaite ve Dudaité (2017) “Influence of School Factors on Students’ Sense of School Belonging” isimli çalışmalarında öğrencilerin sosyal gruplara üye olmalarının okul aidiyetini ne düzeyde etkilediğini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda öğrenci ile öğretmen arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin öğrencinin güvenlik ve özgüven ihtiyacını karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin öğretmenlerinin yardımıyla kendilerini gerçekleştirebilecekleri sosyal alanlara sahip olmalarının onların okul faaliyetlerine katılımlarını arttırdığı ve bu sayede akranları tarafından kabul edilerek okul aidiyetlerinin de güçlendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Martinez, Coker, McMahan, Cohen ve Thapa (2016) “Involvement in Extracurricular Activities: Identifying Differences in Perceptions of School Climate” isimli çalışmalarında çok düzeyli modelleme kullanarak öğrencilerin üç etkinliğe (spor, kulüp ve sanat) katılımlarını ve bu etkinliklerin kombinasyonlarının okul iklimi algısı ile nasıl ilişkilendirildiğini araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın sonunda ders dışı etkinliklere katılan öğrencilerin sosyal, duygusal, güvenlik, yetişkin desteği, akran desteği ve okula bağlılık konusunda daha olumlu algılara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sim (2016) “The Effect of Music through a Regular Chorus Activity with Nursing Students - A Focus Group Interview” adlı çalışmasında koro etkinliğinin hemşirelik öğrencileri üzerindeki etkisini odak grup görüşmesi kullanılarak tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda koro eğitimi alan hemşirelerin arkadaşlarıyla, yaşlılarla ve gençlerle işbirliği ve etkileşim içinde oldukları, güven ve başarı duygularının geliştiği, liderle doğal iletişim kurabildikleri ve duygusal istikrar kazandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla

birlikte müziğin hemşirelik öğrencilerinin üniversite hayatı boyunca istikrar kazanmasına yardımcı olduğunu, stresi azalttığını, özsaygı, iletişim, iş birliği ve güveni geliştirdiği sonucuna da ulaşılmıştır.

Hinshaw, Clift, Hulbert ve Camic (2015) “Group Singing and Young People's Psychological Well-being.” isimli çalışmalarında İngiltere'de düzenlenen, binlerce okul çocuğunu şarkı performansları için bir araya getiren ve dünyanın en büyük çocuk korusu organizasyonu olan “Young Voices” projesini araştırmayı amaçlamışlardır. Young Voices, yerel-yüksek profilli arenalarda 5000 ile 8000 okul çocuğundan oluşan ve her yıl 2.500'den fazla okul ve 90.000'den fazla çocuğun katıldığı büyük ölçekli koro konserleridir.

Araştırmadan elde edilen nicel veriler sonucunda koro üyelerinin psikolojik iyilik hallerinin şarkı söyleme projesine katılımı birlikte artacağı hipotezini doğrulamamıştır. Ancak araştırmanın nitel verileri sonucuna toplulukta şarkı söyleyen öğrencilerin keyif alma duyguları, heyecanlı olma ve özel hissetme, şarkı söylemeye ilişkin tutum ve isteklerinde olumlu değişiklikler gibi pek çok potansiyel davranışın kazanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Cemalcılar (2010) “Schools as Socialisation Contexts: Understanding the Impact of School Climate Factors on Students’ Sense of School Belonging” adlı çalışmasında okullarda öğrencilerin aidiyet duygusunu arttırmada etkili olan sosyal ve bağlamsal faktörleri belirlemeyi; okulların sosyal bağlamlar olarak öğrencilerin okula aidiyet duygusunu ne ölçüde etkilediğini incelemeyi; öğrencilerin okuldaki uyumlarının ve genel refahlarının altında yatan dinamikleri göstermeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda hem okuldaki sosyal ilişkilerden hem de genel okul ortamından memnun olan öğrencilerin okullarına olan aidiyet duygusunun güçlendiği sonucuna da ulaşılmıştır.

Friedricks ve Eccles (2008) “Participation in Extracurricular Activities in the Middle School Years: Are There Developmental Benefits for African American and European American Youth?” isimli çalışmalarında erken ergenlik döneminde müfredat dışı düzenli

etkinliklere katılımların öğrenciler arasındaki uyuma katkısını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonucunda düzenli etkinliklere katılan öğrencilerin okulun gelecekte yaşantılarına katkısının önemini algıladığı, beklenenden daha yüksek notlar aldıkları, benlik saygısı geliştirdikleri ve daha düşük riskli davranışları sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Hunt Sartori (2007) “The Relationships Among Student Membership in Groups Quality of School Life, Sense of Belongingness and Selected Performance Factors” isimli doktora tezinde öğrencilerin birbirleriyle olan ilişkilerini, okul yaşam kalitesini, aidiyet duygusunu ve performans faktörlerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda okul yaşam kalitesi, öğrencilerin okul memnuniyeti, sınıf çalışmaları ve öğrencilerin öğretmenlerine karşı tutumları ile aidiyet duygusu arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Okul yaşam kalitesi memnuniyeti yükseldikçe öğrencilerin okula aidiyet duyguları ve buna paralel olarak okul başarıları artmıştır. Ayrıca birden fazla grup içinde bulunan öğrencilerin, tek bir gruba katılan öğrencilere göre okula karşı aidiyet duygularının daha yoğun olduğu görülmüştür.

3.Bölüm

Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, araştırma verilerini toplamada kullanılan araçlar, verilerin toplanması ve toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Koro çalışmalarının ortaokul öğrencilerinin okul aidiyet düzeylerine etkisinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden “öntest-sontest kontrol gruplu model” kullanılarak bulgular elde edilmiştir.

Gözlem ve ölçmeye dayalı bir yaklaşım olan nicel araştırma yöntemi ölçülebilen bir gerçeği savunan, genelleştirilebilir sonuçlar üretilmesine yardımcı olan ve çok sayıdaki farklı gruplar arasında ilişkilerin ölçülebilir bir şekilde karşılaştırma yapılabilmesinde objektif bir bakış açısı sağlayan bir araştırma yöntemidir (Bedir Erişti, 2013; Fidan, 2018; Söyler, 2020). Nicel araştırmalar toplumsal düzenin kurallarını ortaya çıkarmayı amaçlayan, verilerin istatistiksel bir şekilde çözümlendiği ve bulguların ise tümevarım yapılarak genelleştirildiği araştırmalardır (Gönç Şavran, 2012).

Araştırmada “öntest-sontest kontrol gruplu model” kullanılmıştır. Öntest-sontest kontrol gruplu modelde biri deney diğeri kontrol grubu olan ve yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunmaktadır. Her iki grupta da deney öncesi ve sonrası ölçmeler yapılmaktadır (Karasar, 2009).

Öntest: Uygulama sürecinin başlangıcında deney ve kontrol gruplarına Goodenow (1993a) tarafından geliştirilen ve Sarı (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan “Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği” uygulanarak öntest yapılmıştır.

Uygulama: Bu aşamada araştırmacı tarafından 12 hafta süreyle haftada bir ders saati (40 dk) olmak üzere koro çalışmaları yapılmıştır.

Sontest: Bu aşamada 12 haftalık uygulama süreci sonunda ön testte uygulanan ölçme aracı tekrar uygulanmıştır.

3.1.1. Koro çalışmalarına hazırlık. Araştırmanın uygulama sürecinde kullanılacak olan “koro repertuarı” bir müzik öğretmeni ve bir alan uzmanının görüşü alınarak hedeflenen yaş grubunun ses sınırları ve hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak oluşturulmuştur (Ek 1). Uygulama aşamasına geçilmeden önce örneklem grubuna öntest uygulanmıştır.

3.1.2. Uygulama. Uygulama sürecinin hazırlık aşamasında planlanan koro repertuarı deney grubu ile çalışılmış, kontrol grubuna ise herhangi bir müdahale yapılmamıştır. Söz konusu öğrenciler MEB müfredatını işlemeye devam ederek müzik derslerini sürdürmüşlerdir. Deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilerden farklı olarak MEB müfredatındaki 5. ve 6. sınıf kazanımlarının (dinleme-söyleme, müziksel algı ve bilgilenme, müziksel yaratıcılık ve müzik kültürü) dışında birlikte söyleme kazanımını elde etmeleri hedeflenmiştir. Uygulama süreci eğitim sürecinin amacına ulaşabilmesi açısından 12 hafta boyunca haftada bir ders saati (40 dakika) olmak üzere belirlenmiştir. Uygulamalar deney grubunda yer alan iki farklı sınıfın müzik ders saatlerinde aynı etkinlikler ve repertuar ile gerçekleştirilmiştir. 12 haftanın sonunda deney grubu öğrencileri ile okulda bir konser gerçekleştirilmiştir. Deneysel işlem süreci sona erdiğinde ölçme aracı ile deney ve kontrol grubuna sontest yapılmıştır.

3.2. Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Bursa’da ortaöğretim kurumlarında eğitim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Bursa İli Osmangazi İlçesinde bulunan Hoca İlyas Ortaokulunda eğitim gören 5. ve 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında örnekleme oluşturan deney ve kontrol grubu öğrenci sayıları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Araştırma örnekleme

Deney ve kontrol grubu öğrencilerin dağılımları	
<u>Öğrenci Grupları</u>	<u>Öğrenci Sayısı</u>
Deney Grubu	59
Kontrol Grubu	55
Toplam	114

Tablo 1 incelendiğinde deney grubunda 59, kontrol grubunda 55 öğrencinin yer aldığı görülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2

Örnekleme de yer alan deney ve kontrol grubu öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı

	Cinsiyete göre dağılım					
	<u>Grup</u>		<u>Kontrol</u>		<u>Toplam</u>	
	<u>n</u>	<u>%</u>	<u>n</u>	<u>%</u>	<u>n</u>	<u>%</u>
Kız	32	54,24	29	52,73	61	53,51
Erkek	27	45,76	26	47,27	53	46,49
Toplam	59	100	55	100	114	100

Tablo 2 incelendiğinde deney grubunda yer alan öğrencilerin %54,24’ü kız, %45,76’sı erkektir. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin %52,73’ü kız, %47,27’si erkektir.

Araştırma grubunda olan öğrencilerin yaşa göre dağılımları Tablo 3’te belirtilmiştir.

Tablo 3

Örneklemede yer alan deney ve kontrol grubu öğrencilerin yaşa göre dağılımı

Yaşa göre dağılım	Grup					
	<u>Deney</u>		<u>Kontrol</u>		<u>Toplam</u>	
	n	%	n	%	n	%
11 yaş	26	44,07	28	50,91	54	47,37
12 yaş	30	50,85	25	45,45	55	48,25
13 yaş	3	5,08	2	3,64	5	4,38
Toplam	59	100	55	100	114	100

Tablo 3 incelendiğinde deney grubunda yer alan öğrencilerin %44,07'si 11, %50,85'i 12, %5,08'i 13 yaşındadır. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerde ise %50,91'i 11, %45,45'i 12, %3,64'ü 13 yaşındadır.

Araştırma grubunda olan öğrencilerin sınıf seviyelerine göre dağılımları Tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4

Örneklemede yer alan deney ve kontrol grubu öğrencilerin sınıf seviyelerine göre dağılımı

Sınıf seviyelerine göre dağılım	Grup					
	<u>Deney</u>		<u>Kontrol</u>		<u>Toplam</u>	
	n	%	n	%	n	%
5.Sınıf	31	52,54	28	50,91	59	51,75
6.Sınıf	28	47,46	27	49,09	55	48,25
Toplam	59	100	55	100	114	100

Tablo 4 incelendiğinde deney grubunda yer alan öğrencilerin %52,54'ü 5. sınıf, %47,46'sı 6. sınıfta eğitim görmektedir. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerde ise %50,91'i 5. sınıf, %49,09'u 6. sınıfta eğitim görmektedir.

Araştırma grubunda yer alan olan öğrencilerin çalgı eğitimi alma durumuna ilişkin bilgiler Tablo 5’te belirtilmiştir.

Tablo 5

Örnekleme de yer alan deney ve kontrol grubu öğrencilerin çalgı eğitimi alma durumuna göre dağılımı

Çalgı eğitimi alma durumu	Grup					
	<u>Deney</u>		<u>Kontrol</u>		<u>Toplam</u>	
	n	%	n	%	n	%
Alıyor	8	13,56	4	7,28	12	10,53
Almıyor	51	86,44	51	92,72	102	89,47
Toplam	59	100	55	100	114	100

Tablo 5 incelendiğinde deney grubunda yer alan öğrencilerin %13,56’sı çalgı eğitimi almış, 86,44’ü çalgı eğitimi almamıştır. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerde ise %7,28’i çalgı eğitimi almış, %92,72’si çalgı eğitimi almamıştır.

Araştırma grubunda olan öğrencilerin koro eğitimi almış olma durumları Tablo 6’da belirtilmiştir.

Tablo 6

Örnekleme de yer alan deney ve kontrol grubu öğrencilerin koro eğitimi alma durumuna göre dağılımı

Koro eğitimi alma durumuna göre dağılımı	Grup					
	<u>Deney</u>		<u>Kontrol</u>		<u>Toplam</u>	
	n	%	n	%	n	%
Alıyor	18	30,51	6	10,91	24	21,05
Almıyor	41	69,49	49	89,09	90	78,95
Toplam	59	100	55	100	114	100

Tablo 6’da da görüldüğü gibi deney grubunda yer alan öğrencilerin %30,51’i koro eğitimi almış, %69,49’u koro eğitimi almamıştır. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerde ise %10,91’i koro eğitimi almış, %89,09’u koro eğitimi almamıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada koro çalışmalarının ortaokul öğrencilerinin okul aidiyet düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla Goodenow (1993a) tarafından geliştirilen ve Sarı (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan (The Psychological Sense of School Membership Scale) kullanılmıştır. Söz konusu bu ölçeğin güvenilirliği için yapılan analizler sonucunda Cronbach Alfa katsayıları 13 olumlu madde için .84 ve 5 olumsuz madde için ise .78 olarak belirlenmiştir. Ölçek öğrencilerin kendilerini okullarının önemli bir parçası olarak hissetme düzeylerini, kabul edilme, değer görme ve gruba dâhil olma konusundaki duygularını; okul, öğretmen ve akranlarla bağlantılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş 18 maddelik likert tipi bir ölçme aracıdır. Yanıtlar beşli bir ölçek üzerinden (1. Hiç doğru değil, 2. Doğru değil, 3. Kararsızım, 4. Doğru, 5. Tamamen doğru) verilmektedir. Okul aidiyet düzeyi ölçeğine ek olarak araştırmacı tarafından cinsiyet, yaş, sınıf, çalgı çalma durumu ve koro dersi alma durumu gibi değişkenleri içeren kişisel bilgi formu geliştirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada verilerin toplanması, ilgili literatürün taranması, deney ve kontrol grubu öğrencilerine öntest uygulanması, araştırmanın eğitim sürecinin uygulanması ve yine deney ve kontrol grubu öğrencilerine sontest uygulamasının yapılması aşamalarından oluşmaktadır.

Araştırmanın uygulama sürecinde araştırmacı tarafından deney grubu ile belirlenen şarkılar çalışılmış; kontrol grubu ile herhangi bir çalışma gerçekleştirilmemiştir. 12 haftalık eğitim süreci sonunda sontest uygulanmıştır. Araştırmanın genel amacı ve ana problemi çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler belirlenen okuldaki öğrencilerden Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği ile elde edilmiş, bilgisayara aktarılarak

istatistiksel çözümler için SPSS 23.0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Tablo 7’de ölçek ve alt boyutlarına ilişkin normallik testine yer verilmektedir.

Tablo 7

Ölçek ve alt boyutları için grup değişkenine göre normallik testleri

Ölçek ve alt boyutlar için grup değişkenine göre normallik testleri								
	Grup	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk			
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.	
Öntest	Okula Bağlılık	Deney	,140	59	,006	,968	59	,120
		Kontrol	,191	55	,000	,845	55	,000
	Reddedilmişlik	Deney	,168	59	,000	,917	59	,001
		Kontrol	,260	55	,000	,867	55	,000
	Ölçek geneli	Deney	,094	59	,200*	,979	59	,382
		Kontrol	,204	55	,000	,819	55	,000
Sontest	Okula Bağlılık	Deney	,086	59	,200*	,929	59	,002
		Kontrol	,282	55	,000	,782	55	,000
	Reddedilmişlik	Deney	,122	59	,028	,863	59	,000
		Kontrol	,191	55	,000	,904	55	,000
	Ölçek geneli	Deney	,105	59	,162	,894	59	,000
		Kontrol	,220	55	,000	,824	55	,000

Tablo 7’de ölçek ve alt boyutların normallik testleri yer almaktadır. Yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda ölçek ve tüm alt boyutların normal dağılımlı olmadığı tespit edilmiştir ($p < .05$). Dağılımların normal dağılım olmaması sebebi ile analizlerde parametrik olmayan yöntemler uygulanmıştır. Verilerin analizinde Mann Whitney U testi ve Wilcoxon testi kullanılmıştır.

4. Bölüm

Bulgular

Koro çalışmalarının ortaokul öğrencilerinin okul aidiyet düzeylerine etkisini tespit etmek amacı ile veri toplama araçlarından elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “deney ve kontrol gruplarının betimsel istatistikleri nasıldır?” sorusuna ilişkin olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 8’de deney grubunun ölçek ve alt boyutlarına göre betimsel istatistiklerine yer verilmiştir.

Tablo 8

Deney grubunun ölçek ve alt boyutlarına göre betimsel istatistikleri

Deney grubunun ölçek ve alt boyutlarına göre betimsel istatistikleri			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>Ortalama</u>	<u>Standart Sapma</u>
Okula Bağlılık	59	41,16	5,690
Reddedilmişlik	59	16,44	2,253
Ölçek geneli	59	57,61	7,455
Sontest			
	<u>N</u>	<u>Ortalama</u>	<u>Standart Sapma</u>
Okula Bağlılık	59	53,98	6,041
Reddedilmişlik	59	19,96	2,319
Ölçek geneli	59	73,94	7,839

Tablo 8’de de görüldüğü gibi deney grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçların daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 9’da kontrol grubunun ölçek ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistiklerine yer verilmiştir.

Tablo 9

Kontrol grubunun ölçek ve alt boyutlarına göre betimsel istatistikleri

Kontrol grubunun ölçek ve alt boyutlarına göre betimsel istatistikleri			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>Ortalama</u>	<u>Standart Sapma</u>
Okula Bağlılık	55	38,20	6,651
Reddedilmişlik	55	15,80	2,003
Ölçek geneli	55	54,00	8,353
Sontest			
	<u>N</u>	<u>Ortalama</u>	<u>Standart Sapma</u>
Okula Bağlılık	55	37,70	6,294
Reddedilmişlik	55	16,00	2,380
Ölçek geneli	55	53,70	8,321

Tablo 9’da da görüldüğü gibi kontrol grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçların sontest sonuçları ile yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 10’da deney grubunun cinsiyet değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları yer almaktadır.

Tablo 10

Deney grubunun cinsiyet değişkenine göre ortalama puanları

Deney grubunun cinsiyet değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>Kız</u>	<u>Erkek</u>
		32	27
Okula Bağlılık		41,16	41,19
Reddedilmişlik		16,25	16,67
Ölçek Geneli		57,41	57,85
Sontest			
Okula Bağlılık		53,81	54,19
Reddedilmişlik		20,03	19,89
Ölçek Geneli		73,84	74,07

Tablo 10’da da görüldüğü gibi deney grubundaki öğrencilerin cinsiyet değişkenine ölçek geneli ve alt boyutlarındaki ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçlarının daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 11’de kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları yer almaktadır.

Tablo 11

Kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre ortalama puanları

Kontrol grubunun cinsiyet değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>Kız</u>	<u>Erkek</u>
		29	26
Okula Bağlılık		39,14	37,15
Reddedilmişlik		16,21	15,35
Ölçek Geneli		55,34	52,50
Sontest			
		38,17	37,19
Okula Bağlılık		38,17	37,19
Reddedilmişlik		16,28	15,69
Ölçek Geneli		54,45	52,88

Tablo 11’de de görüldüğü gibi kontrol grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki cinsiyet değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçların sontest sonuçları ile yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 12’de deney grubunun yaş değişkenine göre öntest sontest ortalama puanlarına yer verilmektedir.

Tablo 12

Deney grubunun yaş değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları

Deney grubunun yaş değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları				
Öntest				
	<u>N</u>	<u>11 yaş</u>	<u>12 yaş</u>	<u>13 yaş</u>
		26	30	3
Okula Bağlılık		41,42	40,73	43,33
Reddedilmişlik		16,73	16,20	16,33
Ölçek Geneli		58,15	56,93	59,67
Sontest				
	<u>N</u>	<u>11 yaş</u>	<u>12 yaş</u>	<u>13 yaş</u>
		52,96	54,40	58,67
Okula Bağlılık		20,31	19,57	21,00
Reddedilmişlik		73,27	73,97	79,67
Ölçek Geneli				

Tablo 12’de de görüldüğü gibi görüldüğü gibi deney grubundaki öğrencilerin yaş değişkenine ölçek geneli ve alt boyutlarındaki ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçlarının daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 13’de kontrol grubunun yaş değişkenine göre öntest sontest ortalama puanlarına yer verilmektedir.

Tablo 13

Kontrol grubunun yaş değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları

Kontrol grubunun yaş değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları				
Öntest				
	<u>N</u>	<u>11 yaş</u>	<u>12 yaş</u>	<u>13 yaş</u>
		28	25	2
Okula Bağlılık		37,86	38,76	36,00
Reddedilmişlik		15,54	16,16	15,00
Ölçek Geneli		53,39	54,92	51,00
Sontest				
	<u>N</u>	<u>11 yaş</u>	<u>12 yaş</u>	<u>13 yaş</u>
		37,57	37,88	37,50
Okula Bağlılık		15,93	16,12	15,50
Reddedilmişlik		53,50	54,00	53,00
Ölçek Geneli				

Tablo 13'te de görüldüğü gibi kontrol grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki yaş değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçların sontest sonuçları ile yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 14'de deney grubunun sınıf değişkenine göre öntest sontest ortalama puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 14

Deney grubunun sınıf değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları

Deney grubunun sınıf değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>5. Sınıf</u>	<u>6. Sınıf</u>
		31	28
Okula Bağlılık		41,45	40,86
Reddedilmişlik		16,58	16,29
Ölçek Geneli		58,03	57,14
Sontest			
		53,39	54,64
Okula Bağlılık		53,39	54,64
Reddedilmişlik		20,26	19,64
Ölçek Geneli		73,65	74,29

Tablo 14'te de görüldüğü gibi deney grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki sınıf değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçların daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 15'te kontrol grubunun sınıf değişkenine göre öntest sontest ortalama puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 15

Kontrol grubunun sınıf değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları

Kontrol grubunun sınıf değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>5. Sınıf</u>	<u>6. Sınıf</u>
		28	27
Okula Bağlılık		37,86	38,56
Reddedilmişlik		15,54	16,07
Ölçek Geneli		53,39	54,63
Sontest			
		37,57	37,85
Okula Bağlılık		37,57	37,85
Reddedilmişlik		15,93	16,07
Ölçek Geneli		53,50	53,93

Tablo 15’te de görülüşü gibi kontrol grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki sınıf değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçların sontest sonuçları ile yakın olduğu görölmektedir.

Tablo 16’da deney grubunun çalgı çalma değişkenine göre öntest sontest ortalama puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 16

Deney grubunun çalgı çalma değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları

Deney grubunun çalgı çalma değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>Çalıyor</u>	<u>Çalmıyor</u>
		8	51
Okula Bağlılık		43,50	40,80
Reddedilmişlik		16,38	16,45
Ölçek Geneli		59,88	57,25
Sontest			
		55,63	53,73
Okula Bağlılık		55,63	53,73
Reddedilmişlik		19,63	20,02
Ölçek Geneli		75,25	73,75

Tablo 16’da da görüldüğü gibi deney grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki çalgı çalma değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde öntestteki daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 17’de kontrol grubunun çalgı çalma değişkenine göre öntest son test ortalama puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 17

Kontrol grubunun çalgı çalma değişkenine göre öntest son test ortalama puanları

Kontrol grubunun çalgı çalma değişkenine göre öntest son test ortalama puanları			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>Çalıyor</u>	<u>Çalmıyor</u>
		4	51
Okula Bağlılık		48,50	37,39
Reddedilmişlik		19,25	15,53
Ölçek Geneli		67,75	52,92
Sontest			
		49,00	36,82
Okula Bağlılık		49,00	36,82
Reddedilmişlik		18,75	15,78
Ölçek Geneli		67,75	52,61

Tablo 17’de de görüldüğü gibi kontrol grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki çalgı çalma değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçların son test sonuçları ile yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 18’de deney grubunun koro eğitimi alma değişkenine göre öntest son test ortalama puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 18

Deney grubunun koro eğitimi alma değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları

Deney grubunun koro eğitimi alma değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>Alıyor</u>	<u>Almıyor</u>
		18	41
Okula Bağlılık		43,89	39,98
Reddedilmişlik		17,06	16,17
Ölçek Geneli		60,94	56,15
Sontest			
		55,89	53,15
Okula Bağlılık		55,89	53,15
Reddedilmişlik		20,50	19,73
Ölçek Geneli		76,39	72,88

Tablo 18’de de görüldüğü gibi deney grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki koro eğitimi alma değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçların daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 19’da kontrol grubunun koro değişkenine göre öntest sontest ortalama puanlarına yer verilmiştir.

Tablo 19

Kontrol grubunun koro eğitimi alma değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları

Kontrol grubunun koro eğitimi alma değişkenine göre öntest sontest ortalama puanları			
Öntest			
	<u>N</u>	<u>Alıyor</u>	<u>Almıyor</u>
		6	49
Okula Bağlılık		50,67	36,67
Reddedilmişlik		19,33	15,37
Ölçek Geneli		70,00	52,04
Sontest			
		50,33	36,16
Okula Bağlılık		50,33	36,16
Reddedilmişlik		19,17	15,61
Ölçek Geneli		69,50	51,78

Tablo 19’da da görüldüğü gibi kontrol grubundaki öğrencilerin ölçek geneli ve alt boyutlarındaki yaş değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde öntestteki sonuçların sontest sonuçları ile yakın olduğu görülmektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “deney ve kontrol grubunun Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı öntest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 20’de deney ve kontrol gruplarının ölçek ve alt boyutlarındaki öntest puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığının tespit edilmesi için uygulanan Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 20

Deney ve kontrol grubunun ölçek ve alt boyutlarının öntest puanları arasındaki farklılığa ilişkin Mann Whitney U testi

Deney ve kontrol grubunun ölçek ve alt boyutlarının öntest puanları arasındaki farklılığa ilişkin Mann Whitney U testi

	<u>Alt Boyut</u>	<u>Grup</u>	<u>N</u>	<u>Ortalama</u>	<u>Sıra Toplamı</u>	<u>U</u>	<u>p</u>
Öntest	Okula Bağlılık	Deney	59	67,31	3971,50	1043,50	,001
		Kontrol	55	46,97	2583,50		
	Reddedilmişlik	Deney	59	65,43	3860,50	1154,50	,007
		Kontrol	55	48,99	2694,50		
	Ölçek Geneli	Deney	59	67,65	3991,50	1023,50	,001
		Kontrol	55	46,61	2563,50		

p<.05

Tablo 20’de de görüldüğü gibi test sonucunda deney ve kontrol grubu öğrencilerin ölçek ve alt boyutları öntest sonuçları bakımından anlamlı fark tespit edilmiştir (sırasıyla; U=1043,50, U=1154,50, U=1023,50, p<.05). Öntest sontest desenli uygulamalarda gruplar arası öntest puanlarının denk olması beklenir. Araştırmadaki deney ve kontrol grubunun öntest sonuçları arasındaki ortalama puanlar incelendiğinde deney grubunun okula bağlılık alt boyutunda 41,16, reddedilmişlik alt boyutunda 16,44 ölçek genelinde 57,61; kontrol grubunda

ise okula bağlılık alt boyutunda 38,20, reddedilmişlik alt boyutunda 15,80 ölçek genelinde 53,70 olarak görülmektedir. Ortalama puanların yakın olduğu ve anlamlı çıkan farkın parametrik olmayan yöntemlerdeki hesaplamaların farklı istatistikler kullanarak hesaplanmasından kaynaklandığı söylenebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “deney grubu Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı öntest ve sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Deney grubunun uygulama öncesinde ve sonrasında aldığı puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı sontest puanlarının normal dağılım varsayımını ihlal etmesinden ötürü parametrik olmayan testlerden Wilcoxon testi ile sınanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21

Deney grubu ölçek ve alt boyutları öntest ve sontest puanlarına ilişkin Wilcoxon testi sonuçları

Deney grubu ölçek ve alt boyutları öntest ve sontest puanlarına ilişkin Wilcoxon testi sonuçları						
	Gruplar	N	Ortalama	Sıra Toplam	z	p
Okula Bağlılık	Azalanlar	1	4,50	4,50		
	Artanlar	58	30,44	1765,50	-6,650	,000
	Eşit	0				
	Toplam	59				
Reddedilmişlik	Azalanlar	3	22,83	68,50		
	Artanlar	54	29,34	1584,50	-6,048	,000
	Eşit	2				
	Toplam	59				
Ölçek Geneli	Azalanlar	1	13,00	13,00		
	Artanlar	58	30,29	1757,00	-6,586	,000
	Eşit	0				
	Toplam	59				

p<.05

Tablo 21’de de görüldüğü gibi ölçek geneli ve tüm alt boyutunda deney grubu öntest ve sontest puanları arasında sontest puanları lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır

(sırasıyla; $z_{(59)} = -6,650$, $z_{(59)} = -6,048$, $z_{(59)} = -6,586$, $p < .05$). Elde edilen bu sonuca göre ölçek geneli ve tüm alt boyutlarında deney grubu puanlarının arttığı söylenebilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “kontrol grubu Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı öntest ve sontest puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Kontrol grubunun uygulama öncesinde ve sonrasında aldığı puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı sontest puanlarının normal dağılım varsayımını ihlal etmesinden ötürü parametrik olmayan testlerden Wilcoxon testi ile sınanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22

Kontrol grubu ölçek ve alt boyutları öntest ve sontest puanlarına ait Wilcoxon testi sonuçları

Kontrol grubu ölçek ve alt boyutları öntest ve sontest puanlarına ait Wilcoxon testi sonuçları						
	Gruplar	N	Ortalama	Sıra Toplam	z	p
Okula Bağlılık	Azalanlar	30	24,12	723,50	-0,834	,404
	Artanlar	20	27,58	551,50		
	Eşit	5				
	Toplam	55				
Reddedilmişlik	Azalanlar	14	12,39	173,50	-0,965	,335
	Artanlar	15	17,43	261,50		
	Eşit	26				
	Toplam	55				
Ölçek Geneli	Azalanlar	31	23,76	736,50	-0,434	,664
	Artanlar	21	30,55	641,50		
	Eşit	3				
	Toplam	55				

$p < .05$

Tablo 22’de de görüldüğü gibi ölçek geneli ve tüm alt boyutlarında kontrol grubu öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (sırasıyla; $z_{(55)} = -$

0,834, $z_{(55)} = -0,965$, $z_{(55)} = -0,434$, $p < .05$). Elde edilen bu sonuca göre ölçek geneli ve tüm alt boyutlarda alınan puanların değişmediğini söyleyebiliriz.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “deney ve kontrol grubu Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? sorusuna ilişkin olarak elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 23’de deney ve kontrol gruplarının ölçek ve alt boyutlarındaki sontest puanlarının arasında anlamlı bir fark olup olmadığının test edilmesi için uygulanan Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 23

Deney ve kontrol grubunun ölçek ve alt boyutlarının sontest puanları arasındaki farklılığa ilişkin Mann Whitney U Testi

Deney ve kontrol grubunun ölçek ve alt boyutlarının sontest puanları arasındaki farklılığa ilişkin Mann Whitney U Testi

	<u>Alt Boyut</u>	<u>Grup</u>	<u>N</u>	<u>Ortalama</u>	<u>Sıra Toplamı</u>	<u>U</u>	<u>p</u>
Sontest	Okula Bağlılık	Deney	59	81,30	4796,50	218,50	,000
		Kontrol	55	31,97	1758,50		
	Reddedilmişlik	Deney	59	78,82	4650,50	364,50	,000
		Kontrol	55	34,63	1904,50		
	Ölçek Geneli	Deney	59	81,18	4789,50	225,50	,000
		Kontrol	55	32,10	1765,50		

$p < .05$

Test sonucunda deney ve kontrol grubu öğrencilerin ölçek ve alt boyutları sontest sonuçları bakımından anlamlı derecede farklılaştığı anlamlı farkın deney grubu lehine olduğu tespit edilmiştir (sırasıyla; $U=218,50$, $U=364,50$, $U=225,50$, $p < .05$).

5. Bölüm

Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde araştırma problemine ilişkin elde edilen bulgular tartışılmış ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

Anne karnından başlayan özellikle çocukluk veya ergenlik döneminde belirginleşen ait olma ihtiyacı, bireyin bir yere ait olabilmesi, ait olduğu yerde mutlu olabilmesi ve önemsenmesi durumudur (Kuşat, 2003; Özgök ve Sarı, 2016). Söz konusu yaştaki çocukların aidiyet duygusunun gelişimi özsaygı, başarı ve kendine güven gibi kişisel becerilerinin de oluşması açısından oldukça önemlidir. Yapılan araştırmalarla koro eğitiminin bireye pek çok davranışsal ve kişisel beceri kazandırdığı ve aynı zamanda arkadaşlık ilişkileri kurarak kendisine toplumda bir yer edinmesine olanak sağladığı bilinmektedir (Apaydın, 2001; Atılğan & Ördekçi, 2015; Çanakçı, 2015; Sevinç, 2017; Türüdü, 2019).

Öğrencilerin toplu bir şekilde müzik yapmalarına olanak veren koro eğitimi sosyal-toplumsal, kültürel ve psikolojik açıdan bireylere önemli kazanımlar sağlamaktadır. Koro eğitimi ile sosyalleşme becerisi gelişen bireyin toplumsal becerilerinin güçlendiği, çevresindeki insanlarla iletişimini arttırarak arkadaşlık kurabildiği ve sorumluluk sahibi olabildiği görülmektedir (Yener, 2001).

Araştırma kapsamında birinci alt problem olan “deney ve kontrol gruplarının betimsel istatistikleri nasıldır?” sorusuna yönelik olarak elde edilen bulgularda tüm değişkenlere göre deney grubunun son test sonuçlarının daha yüksek olduğu, kontrol grubunun ise ön test sonuçları ile son test sonuçlarının benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında benzer özelliklere sahip olduğu düşünülen çalışma grubu deney ve kontrol grubu olarak rastgele seçilmiştir. Araştırmanın ikinci alt problemi olan “deney ve kontrol grubunun Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı ön test puanları arasında anlamlı bir

fark var mıdır?” sorusuna yönelik olarak elde edilen bulgular doğrultusunda deney ve kontrol gruplarının öntest puanları arasında deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05$).

Araştırmacı tarafından belirlenen şarkılarla deney grubuna koro çalışmaları gerçekleştirilmiş; araştırmanın üçüncü alt problemi olan “deney grubu Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yönelik olarak gerçekleştirilen Wilcoxon testi sonucunda deney grubunun ölçek geneli ve alt boyutlarında deney grubu öntest ve sontest puanları arasında sontest puanları lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir ($p<.05$).

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “kontrol grubu Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yönelik olarak elde edilen bulgular doğrultusunda ölçek geneli ve tüm alt boyutlarında kontrol grubu öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$).

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “deney ve kontrol grubu Okul Aidiyet Duygusu Ölçme Aracı sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna yönelik olarak elde edilen bulgular doğrultusunda deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ölçek ve alt boyutlarındaki sontest sonuçları bakımından anlamlı bir fark olduğu, anlamlı farkın deney grubunun lehine olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$).

Bu analizlerden yola çıkarak deney grubunun okul aidiyet gelişiminin kontrol grubuna göre ölçek geneli ve alt boyutlarında yüksek olduğu söylenebilir. Literatür taramasında okul aidiyetinin kazandırılmasına yönelik sosyal etkinliklerin önemine ilişkin farklı çalışmaların da yapıldığı görülmektedir.

Yanık (2018) ortaöğretim kurumlarında gerçekleştirilen okul takımı, egzersiz faaliyetleri vb. spor aktivitelerinin öğrencilerin okula bağlanmasındaki etkisini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmanın sonucunda mesleki ve teknik, imam hatip, Anadolu ve sosyal

bilimler liselerine göre fen lisesinde öğrenim görenlerin ve okullarında yapılan okul sporları etkinliklerine hiç katılmayan grubun okula bağlılık düzeylerinin daha düşük olduğunu belirlemiştir. Friedrichs ve Eccles (2008) ise yapmış oldukları çalışmada müfredat dışı düzenli etkinliklere katılan öğrencilerin okulun gelecekte yaşantılarına katkısının önemini algıladığı, okul başarılarının arttığı, benlik saygısı geliştirdikleri ve daha düşük riskli davranışları sergiledikleri sonucuna ulaşmışlardır. Yanık (2018), Friedrichs ve Eccles (2008)'ın yapmış olduğu bu çalışmalar söz konusu araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu kapsamda öğrencilerin okullarda düzenlenen etkinliklere katılımının onların okul bağlılıklarını arttırdığı, akademik düzeylerini etkilediği ve kişisel özelliklerinin gelişimine olumlu yönde katkı sağladığı düşünülmektedir. Okullarda düzenlenen sosyal etkinliklerin arttırılması ve bu konuda gerek öğrenci gerek öğretmen ve gerekse okul idaresinin işbirliği içinde çalışması gerekli görülmektedir.

Martinez, Coker, Mc Mahon ve Cohen (2017) çalışmalarında ders dışı etkinliklere katılan öğrencilerin sosyal, duygusal, güvenlik, yetişkin desteği, akran desteği ve okula bağlılık konusunda daha olumlu algılara sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Bununla birlikte Ellis, Johnson ve Maria Grillo (2020) ise çalışmalarında koruya katılan öğrencilerin sosyal ve akademik olarak başarılı olabilmeleri için gerekli bağlılık duygusunu sağladığı; okullarında içe kapanık ya da ötekileştirilmiş olan öğrencilerin müziksel etkinliklerle gelişebilecekleri, koruya katılan öğrencilerin yeni fikirler oluşturabilecekleri, korunun üyelerine gurur ve aidiyet duygusu kazandırdığı, korunun azmi geliştirdiği ve iş birliği becerisine katkıda bulunduğu sonucuna da ulaşmışlardır. Söz konusu bu çalışmalarda ders dışı etkinliklere katılan öğrencilerin psikolojik, sosyolojik ve bilişsel yönden katılmayan öğrencilere göre daha iyi düzeyde oldukları düşünülmektedir. Buradan yola çıkarak okullarda gerçekleştirilen sosyal etkinliklerin sadece kulüp adı altında gerçekleştirilmemesi; öğrencilerin sosyal, psikolojik ve

kültürel gelişimlerine olumlu yönde katkısı olduğu düşünülen bu tür etkinliklerin ders kapsamında programlarda yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Atabey (2020) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin gelecek beklentileri, okula aidiyet duyguları ve öz yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca lise öğrencilerinin gelecek beklentileri ve öz yeterlikleri arttıkça okula aidiyet duygularının arttığı sonucuna da ulaşmıştır. Karataş (2019) ise yapmış olduğu çalışmada ders dışı koro eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin öz yeterliklerini karşılaştırmış ve araştırmanın sonucunda da koro çalışmalarının öğrencilerin öz yeterlik düzeylerine olumlu yönde etkisinin olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgulardan yola çıkarak öz yeterlik düzeyi ve okul aidiyet düzeyi arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu söylenebilir. Bu düşünce ile öğrencilerin kendilerini bir gruba ait hissetmelerini sağlayacak bir müzik öğretim programına tüm eğitim kademelerinde yer verilmelidir. Bununla birlikte öğrencilerin kültürel düzeylerine ve müzikal beğenilerine katkı sağlayan müzik derslerinin programda artırılmasının ve müfredat programında topluluk temelli olan koronun ayrı bir ders olarak yer almasının gerekli olduğu düşünülmektedir

Dukynaite ve Dudaitė (2017) yapmış oldukları çalışmada öğrenci ile öğretmen arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin öğrencinin güvenlik ve özgüven ihtiyacını karşıladığı sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte öğrenciler öğretmenlerin yardımıyla kendilerini gerçekleştirebildikleri, sosyal alanlara sahip olmalarının onların okul faaliyetlerine katılımlarını arttırdığı ve bu sayede akranları tarafından kabul edilerek okul aidiyetinin de güçlendiği sonucuna ulaşmışlardır. B. Çupi ve A. Çupi (2020) ise yapmış oldukları çalışmada müzik derslerinde yanlış yaklaşımların uygulanması, müzik öğretmenin ya da koro şefinin müzik eğitimine olan etkisinin koroların gelişimine engel olduğu sonucuna ulaşmışlardır. B. Çupi ve A. Çupi (2020) bu engellerin aşılması halinde potansiyeli olan ve nitelikli korolarda görev alan öğrencilerin okulun eğitim misyonunu başarıyla tamamladıkları ve öğrencilerin bu

etkinliklerde görev almalarının onların sosyal, psikolojik ve fiziksel faydalarına destek olduğunu tespit etmişlerdir. Buradan yola çıkarak müzik öğretmenlerin ders dışı sosyal etkinlikleri daha verimli ve etkili gerçekleştirebilmeleri amacıyla yönelik olarak hizmet içi eğitim çalışmalarının gerçekleştirilmesinin; bununla birlikte müzik öğretmeni adaylarının farklı koro türlerini çalıştırabilecek donanıma sahip olmalarının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca farklı yaş gruplarıyla gerçekleştirilen koro çalışmalarının koro üyelerinin sosyal, psikolojik ve kültürel kazanımlarına katkısına ilişkin farklı çalışmalar da bulunmaktadır (Gul, 2018; Petrovsky, Sefcik & Cacchione, 2019; Sim, 2016). Söz konusu bu sonuçlar sadece genel eğitim düzeyinde değil her yaş grubuna yönelik gerçekleştirilen koro çalışmaları ile bireylerin kişisel özelliklerine, yaşam doyum düzeylerine ve aidiyet duygularına olumlu yönde katkı sağlanabileceğini göstermektedir. Buradan yola çıkarak bireylerin kişisel gelişimlerine, sosyal bağlarına, meslek hayatlarına ve hobilerine katkı sağlaması açısından gerek örgün eğitimde gerekse yaygın eğitimde korolara yer verilmesinin ve koroların sayısal olarak arttırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Öğrenim gördükleri okulda mutlu olabilmeleri için öğrencilerin olumlu beklentiler içerisinde olabilmeleri, kendilerini okulun bir parçası olarak görebilmeleri ve okuldaki diğer bireylerle (öğretmenler, idareciler ve akranlar) olumlu ilişkiler kurabilmeleri oldukça önemlidir. Bu nedenle koro çalışmalarının ortaokul öğrencilerinin okul aidiyet düzeyinin yanı sıra yaşam doyum düzeyine, akademik başarısına ve sosyal gelişimine olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu düşünce ile genel müzik eğitiminin her kademesinde öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duygusal kazanımlarına katkısı olacak sosyal etkinliklerin gerek ders içi faaliyetlerde gerekse ders dışı faaliyetlerde kullanılması, yapılan çalışmaların sayısal olarak arttırılması önemli görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin okul ortamında aidiyet düzeylerini etkileyen olumsuzlukların tespit edilmesi ve öğrencilerin okul aidiyet düzeylerini olumlu yönde etkileyecek sosyal çalışmaların onların yaşantılarında yer alacak şekilde düzenlenmesi gerekli görülmektedir. Bu düzenlemelerin gerçekleştirilmesinde gerek okul idaresi gerekse bu etkinlikleri yürüten öğretmenlerin bu konuda bilinçli olmaları ve işbirliği içerisinde bu çalışmalara yönelik planlamaları oluşturmaları önerilmektedir.

Eğitim sürecinin önemli bir aşaması olan ortaöğretim kurumlarında gerçekleştirilen müzik eğitimi çalışmaları ve bu çalışmalar kapsamındaki koro eğitimi öğrencinin sürekli bir biçimde gelişim göstermesine, içinde bulunduğu topluluğa kendini kabul ettirmesine, kendi kişisel özelliklerini daha iyi tanımasına, başkalarına saygı göstermeyi öğrenerek kendi saygınlığını kazanmasına katkı sağlamaktadır (Apaydın, 2001; Çanakçı, 2015; Coşkun, 2018). Bu nedenle ortaöğretim kurumlarında koro eğitimine mutlaka yer verilmesi, daha etkili ve daha verimli koro eğitimi çalışmalarının gerçekleşmesi açısından müzik öğretmeni adaylarının bu alanda daha donanımlı yetiştirilmesi önemli görülmektedir. Ayrıca mesleki yeterliklerine katkı sağlayacak şekilde koro eğitimine yönelik hizmet içi programların müzik öğretmenlerine sunulması önerilmektedir.

Ortaokul kademesinde bulunan öğrencilerin haftada bir ders saati olarak gördükleri müzik dersinin haftalık ders programında eğitim saatinin artırılması ve seçmeli ders kapsamında ortaokul müfredat programına ders içeriği olarak koro dersinin eklenmesi ilgili, istekli ve yetenekli olan öğrencilerin koro eğitimine yönlendirilmesi okul aidiyet duygularına katkı sağlaması açısından gerekli görülmektedir.

Farklı sosyal etkinliklerin öğrencilerin aidiyet, okul aidiyeti, okul yaşam kalitesi ve bağlılıklarına ne düzeyde katkısının olduğunu incelemeye yönelik olarak deneysel çalışmaların yapılması da alana katkı sağlaması açısından gerekli görülmektedir.

Kaynakça

- Adelabu, D. H. (2007). Time perspective and school membership as correlates to academic achievement among African American adolescents. *Adolescence*, 42 (167), 525–538.
- Akgül Barış, D. (2008). Sosyal beceri gelişiminde çocuk ve müzik. *Milli Eğitim Dergisi*, 177, 28-35.
- Alaca, F. (2011). *İki dilli olan ve olmayan öğrencilerde okul yaşam kalitesi algısı ve okula aidiyet duygusu ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Alageyik, Ş. (2019). *Koroda şarkı söylemenin ilköğretim II. kademe çocuklarının ses gelişimlerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Alptekin, D. (2011). *Toplumsal aidiyet ve gençlik: Üniversite gençliğinin aidiyet üzerine sosyolojik bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Alpuğan, N. N. (2010). *Koro müziğinde dil, kullanımı ve önemi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Altınsoy, F., & Karakaya-Özyer, K. (2018). Liseli ergenlerde okula aidiyet duygusu: Umutsuzluk ve yalnızlık ile ilişkileri. *İlköğretim Online*, 17 (3), 1751-1764.
- Anderman, E. M. (2002). School effects on psychological outcomes during adolescence. *Journal of Educational Psychology*, 94, 795–809.
- Apaydın M. (01-03 Kasım 2001). *Koro ile Müzik Eğitiminin Toplumun Müziksel Geliştirmedeki Yeri ve Önemi*. I. Ulusal Koro Eğitimi Ve Yönetimi Sempozyumu bildiriler kitabı içerisinde (ss. 131-139). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Apaydın, M. (04-06 Ekim 2006). *Çocuk ve Gençlik Korolarının, Toplumun Kültürel Değerindeki Yeri ve Önemi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu

- bildiriler kitabı içine (ss 569-575). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Arastaman, G. (2006). *Ankara ili lise birinci sınıf öğrencilerinin okula bağlılık durumlarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, G. (2016). Relationship between sense of rejection, academic achievement, academic efficacy, and educational purpose in high school students. *Education & Science, 41* (183), 293–304.
- Arslan, G., & Duru, G. (2017). Initial development and validation of the school belongingness scale. *Child Indicators Research, 10*, 1043–1058.
- Arslan, G., & Tanhan, A. (2019). Ergenlerde okul aidiyeti, okul işlevleri ve psikolojik uyum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim 33* (2), 318-332.
- Ashford, M. W. (1997) . Preventing school violence by building connect edness: A local initiative. *Medicine Confilictand Survival, 13*, 57-62.
- Aşlamacı, İ., & Eker, E. (2016). İmam-hatip lisesi öğrencilerinin okul aidiyet ve dinî tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi, 14* (32), 7-38.
- Atabey, N. (2020). Lise öğrencilerinin okula aidiyet duygularının yordayıcısı olarak gelecek beklentileri ve öz yeterlikleri. *Eğitim ve Bilim, 20* (45), 125-141.
- Atılgan, D., & Ördekci, Ş. (2015). İlkokul öğrencilerinin sosyalleşmelerinde koro eğitiminin rolü. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi, 1* (2), 1-25.
- Bağrıaçık, Z. (2019). *Ortaöğretim öğrencilerine uygulanan müzik eğitimiyle ilgili olarak ebeveynlerin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Bakır Ayğar, B., & Kaya, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin okul aidiyet duygusu ile okul temelli yalnızlık arasındaki ilişkide okul ikliminin aracılık rolü. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8 (1), 14-27.
- Barber, B. K., & Schluterman, J. M. (2008). Connectedness in the lives of children and adolescents: A call for greater conceptual clarity. *Journal of Adolescent Health*, 43, 209-216.
- Başaran, C. (2008). *Çeşitli tür liselerde öğrenim gören öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need of belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin: The American Psychological Association*, 117 (3), 497-529.
- Bedir Erişti, S. Z. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. A.Kurt (Editör), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 1-17). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Beyer, W. (2008). *Belonging in a grade 6 inclusive classroom: Three multiple perspective case studies of students with mild disabilities* (Unpublished master thesis). Queen's University, Kingston, Ontario, Canada.
- Bilgiç, S. (2009). *İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi algısının arkadaşlara bağlılık ve empatik sınıf atmosferi değişkenleriyle ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Booker, K. C. (2004). Exploring school belonging and academic achievement in African American adolescents. *Curriculum and Teaching Dialogue*, 6, 131-143.
- Booker, K. C. (2006). School belonging and the African American adolescent: What do we know and where should we go? *The High School Journal*, 89 (4), 1-7.

- Bozkurt, H. (2010). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin şiddete yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Buzduğu, M. (2010). *Amatör müzik eğitime yönelik öğretmen ve öğrenci tutumları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Capps, M. A. (2003). *Characteristics of a sense of belonging and its relationship to academic achievement of students in selected middle schools in region IV and VI educational service centers* (Unpublished doctoral dissertation) A&M University, Texas.
- Caraway, K., Tucker, C. M., Reinke, W. M., & Hall, C. (2003). Self-efficacy, goal orientation and fear of failure as predictors of school engagement in high school students. *Psychology in the Schools, 40* (4), 417–427.
- Cemalcılar, Z. (2010). Schools as socialisation contexts: understanding the impact of school climate factors on students' sense of school belonging. *Applied Psychology: An International Review, 59* (2), 243–272.
- Coşkun, F. (2018). İzmir'deki Türk Sanat Müziği amatör korolarının insan yaşamındaki yeri. *Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi, 12*, 83-91.
- Cueto, S., Guerrero, G., Sumimaru, C., & Zevallos, A. M. (2010). Sense of belonging and transition to high schools in Peru. *International Journal of Educational Development, 30*, 277–287.
- Çalık, E. (2008). *İlköğretim öğrencilerinin iyimserlik düzeylerinin ve okula ilişkin algılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Çanakçı, P. (2015). *Çocuk korosunda şarkı söyleyen çocuklar ile söylemeyen çocukların umut düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çevik, S. (2015). Koro eğitimi ve yönetimi. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Çiçek, V. (2020). *Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müzik performanslarına yönelik kaygılarının benlik saygısı ve öz yeterlikleriyle ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Çuhadar, C. H. (2016). Müzik ve müzik eğitimi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (1), 217-230.
- Çupi, B., & Çupi, A. (2020). Choral singing and solo singing in the conditions of the society and the education system of our schools. *Albanologjia*, 7 (13-14),176-184.
- Demanet, J. & Van Houtte, M. (2011). Social-ethnic school composition and school misconduct: does sense of futility clarify the picture?. *Sociological Spectrum*, 31, 224-256.
- Demirtaş, Z., & Kahveci, G. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okullarına yönelik beklenti ve memnuniyet düzeyleri. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5 (4), 2150-2161.
- Doğanarslan, E. (2008). *Koro eğitiminin çocuk gelişimi üzerindeki etkileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Döş, B., Gürbüz, Ç., & Teres, M. (2019). Ortaöğretim öğrencilerinin koro dersine yönelik motivasyonlarının ve görüşlerinin incelenmesi. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3 (6), 127-138.
- Dukynaite, R., & Dudaitė, J. (2017). Influence of school factors on students' sense of school belonging. *The New Educational Review*, 47 (1), 39-52.

- Duru, E. (2007). Sosyal bağıllık ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması. *Eğitim Araştırmaları Dergisi (Eurasian Journal of Educational Research)*, 26 (1), 85-94.
- Duru, E. (2015). Genel aidiyet ölçeğinin psikometrik özellikleri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (44), 37-47.
- Duy, B., & Yıldız, M. A. (2014). Farklı zorbalık statüsüne sahip erinlerde okula bağlanma ve yalnızlık. *Eğitim ve Bilim*, 39 (174), 173-188.
- Ellis, A. L., Johnson, S., & Maria Grillo, S. (2021) I sing because i'm happy: An exploration of belongingness among African American males in high school. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 1-23.
- Ercoskun, M., & Nalçacı, A. (2005). Öğretimde psikolojik ihtiyaçların yeri ve önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (11), 353-370.
- Eskioğlu, I. (2013). *Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyum bildiriler kitabı içinde. (ss. 116-123) İnönü Üniversitesi, Malatya, 30-31 Ekim 2003.
- Fidan, M. (2018). Nitel araştırmalar ve düşünümsellik: Bir kritik analitik düşünme pratiği. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 1 (2), 23-35.
- Finn, J. (1989). Withdrawing from school. *Review of Educational Research*, 59, 117-142.
- Fredericks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, and state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74 (1), 59-109.
- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2008). Participation in extracurricular activities in the middle school years: Are there developmental benefits for African American and European American youth? *Journal of Youth and Adolescence*, 37 (9), 1029–1043.
- Goodenow, C. (1992a). Strengthening the links between educational psychology and the study of social contexts. *Educational Psychologist*, 27 (2), 177-196.

- Goodenow, C. (1992b, April). *School motivation, engagement, and sense of belonging among urban adolescent students*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, San Francisco, CA.
- Goodenow, C. (1993a). The psychological sense of school membership among adolescents: Scale development and educational correlates. *Psychology in the Schools, 30*, 79–90.
- Goodenow, C. (1993b). Classroom belonging among early adolescent students: Relationships to motivation and achievement. *Journal of Early Adolescence, 13*, 21- 43.
- Goodenow, C., & Grady, K. E. (1993). The relationship of school belonging and friends' values to academic motivation among urban adolescent students. *The Journal of Experimental Education, 62* (1), 60-71.
- Gök Akkılıç, A . (2019). İlköğretimde ses eğitimi ve şarkı söylemenin kişilik ve sosyalleşme üzerine etkisi. *Sanat ve Tasarım Dergisi, 9* (2) , 262-273.
- Göktaş, M., & Ayhan A. (26-28 Ekim 2017). *Koro Çalışmalarının, Sosyokültürel Katkılar Açısından İncelenmesi (Malatya İli Örneği)*. 3. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu bildiriler kitabı içinde (ss.140). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Gönç Şavran, T. (2012). Nicel ve nitel araştırmalarda kullanılan araştırma teknikleri. T. Gönç Şavran (Editör), *Sosyolojide araştırma yöntem ve teknikleri* (ss. 64-104). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Gül, G. (2018). A qualitative study on the contribution of the choir to social-cultural and psychological achievements of amateur chorists. *International Education Studies, 11* (8), 119-126.
- Gül, G., & Eren, B. (2018). The effect of chorus education in disadvantaged groups on the process of general education-cultural awareness and socializing: the sample of gypsy children. *Journal of Education and Learning, 7* (1), 125-133.

- Güleç, K. S. (10-15 Eylül 2009). *Müziğin Kişisel İşlevleri Açısından Müzik Eğitiminde Güdülenmenin Önemi*. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi bildiriler kitabı içinde (ss.365-375). Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara.
- Hagborg, W. J. (1994). An exploration of school membership among middle and high school students. *Journal of Psychological Assessment, 12*, 312-323.
- Hagerty, B. M., Lynch-Sauer, J., Patusky, K., Bouwsema, M., & Collier, P. (1992). Sense of belonging: a vital mental health concept. *Archives of Psychiatric Nursing, 6*, 172-177.
- Hallinan, T. M. (2008). Teacher influences on students' attachment to school. *Sociology of Education, 81* (3), 271–283.
- Hill, L. H. (2006). Sense of belonging as connectedness, American Indian worldview, and mental health. *Archives of Psychiatric Nursing, 20* (5), 210-216.
- Hinshaw, T., Clift, S., Hulbert, S., & Camic, P. M. (2015). Group singing and young people's psychological well-being. *International Journal of Mental Health Promotion, 17* (1), 46-63.
- Hirschi, T. (2002). *Causes of delinquency*. New Brunswick (U.S.A.) and London (U.K.): Transaction Publishers.
- Hunt-Sartori, M. A. (2007). *The relationships among student membership in groups quality of school life, sense of belongingness and selected performance factors*. (Unpublished doctoral dissertation). Sam Houston State University, Huntsville Texas.
- Isakson, K., & Jarvis, P. (1999). The adjustment of adolescents during the transition into high school: A short term longitudinal study. *Journal of Youth and Adolescence, 28*, 1 – 26.
- Israelashvili, M. (1997). School adjustment, school membership, and adolescents' future expectations. *Journal of Adolescence, 20*, 525–535.

- Karababa, A., Oral, T., & Dilmaç, B. (2018). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlılığın yordanmasında algılanan sosyal destek ve değer rolü. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33 (2), 269-279.
- Karakuş, M., & Çelenk, K. (2020). GSL müzik bölümleri müfredatındaki Türk ve Batı Müziği derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 26 (Müzik Özel Sayısı), 327-337.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, A. Y. (2019). *Ders dışı koro eğitiminin ortaokul öğrencilerinin öz-yeterliliğine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kardeş, T. (2013). *Mesleki müzik eğitimi veren devlet konservatuvarlarındaki Klâsik Türk Müziği üslup ve repertuvar eğitiminin içerik ve yöntem bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Kılıç, I. (2009). Problems encountered by primary school teachers in teaching music. *Inonu University Journal Of The Faculty Of Education*, 10 (1), 123-137.
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30 (1), 47 - 70.
- Kocabaş, A., & Selçioğlu, E. (2003). İlköğretim okullarının 4. ve 5. sınıflarında müzik dersinin gerçekleşme düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Özel Sayısı*, 8.
- Kostecky, K. L. (2005). Parental attachment, academic achievement, life events and their relationship to alcohol and drug use during adolescence. *Journal of Adolescence*, 28, 665-669.

- Kuşat, A. (2003). Bir değerler sistemi olarak "kimlik" duygusu ve Atatürk. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (15), 45-61.
- Lehr, M. (1998). Brain building subject, teaching music. *The National Association for Music Education* 6 (3), 40-42.
- Levett-Jones, T., Lathlean, J., Maguire, J., & McMillan, M. (2007). Belongingness: A critique of the concept and implications for nursing education. *Nurse Education Today*, 27, 210–218.
- Maddox, S. L., & Prinz, R. J. (2003). School bonding in children and adolescents: Conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6, 31-49.
- Martinez, A., Coker, C., Mc Mahon, S. D., Cohen, J., & Thapa, A. (2016). Involvement in extracurricular activities: Identifying differences in perceptions of school climate. *The Educational and Developmental Psychologist*, 33 (01), 70-84.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396.
- Mc Mahon, S. D., Parnes, A. L., Keys, C. B., & Viola, J. J. (2008). School belonging among low-income urban youth with disabilities: Testing a theoretical model. *Psychology in the Schools*, 45 (5), 387-401.
- McMillan, D. W., & Chavis, D. M. (1986). Sense of community: A Definition and Theory. *Journal of Community Psychology*, 14 (1), 6-23.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Müzik dersi öğretim programı: İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar, Ankara.
- Nichols, S. N. (2008). An exploration of students' belongingness beliefs in one middle school. *The Journal of Experimental Education*, 76 (2), 145–169.
- Osterman, F. K. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70 (3), 323-367.

- Özen, N. (2004). Çalgı eğitiminde yararlanılan müzik eğitimi yöntemleri. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 57-63.
- Özdemir, S., Sezgin, F., Şirin, H., Karip, E., & Erkan, S. (2010). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimine ilişkin algılarını yordayan değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 213-224.
- Özgök, A. (2013). *Ortaokul öğrencilerinde okula aidiyet duygusunun arkadaşlara bağlılık düzeyinin ve empatik sınıf atmosferi algısının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özgök, A., & Sarı, M. (2016). Ortaokul öğrencilerin okula aidiyet duygusu ve arkadaş bağlılık düzeyi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (3), 71-86.
- Öztop, S. (2007). *Planlı ve programlı bir özengen koro eğitimi ile bireye kazandırılması hedeflenen eğitsel, toplumsal ve kültürel yeterliklerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pehlivan, Z. (2006). *Resmi genel liselerde öğrenci devamsızlığı ve buna dönük okul yönetimi politikaları (Ankara ili örneği)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Petrovsky, D., Sefcik, J. S., & Cacchione, P. (2019). A qualitative exploration of choral singing in community-dwelling older adults. *Western Journal of Nursing Research*, 42, 340 - 347.
- Pittman, L. D. & Richmond, A. (2007). Academic and psychological functioning in late adolescence: The importance of school belonging. *The Journal of Experimental Education*, 75 (4), 270–290.
- Roeser, R. W., Midgley, C., & Urdan, T. C. (1996). Perceptions of the school psychological environment and early adolescents' psychological and behavioral functioning in

- school: The mediating role of goals and belonging. *Journal of educational psychology*, 88 (3), 408-422.
- Sarı, M. (2012). Empatik sınıf atmosferi ve arkadaşlara bağlılık düzeyinin lise öğrencilerinin okul yaşam kalitesine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18 (1), 95-119.
- Sarı, M. (2013). Lise öğrencilerinde okula aidiyet duygusu. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1), 147-160.
- Sarı M. (2015). Adaptation of the psychological sense of school membership scale to Turkish. *Global Journal of Human Social Science: G Linguistics & Education*, 15 (7), 58-64.
- Sarıçiftçi, A., & Köse, H . (2017). Koro dersi motivasyon ölçeği geliştirilmesi ve öğrencilerin motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması olarak incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (22), 207-224.
- Say, A. (2002). Müzik sözlüğü. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Serbest, Ö. (2019). *Okul takımlarında görev alan lise öğrencilerinin okul aidiyet duygularının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Sevinç, S. (2017). Koro eğitiminde takım çalışmasına dayalı öğrenmenin önemi. *Fine Art (NWSAFA)*, 12 (4), 228-234.
- Sim, I. O. (2016). The effect of music through a regular chorus activity with nursing students- a focus group interview. *Health Science Journal*, 10 (5), 1-6.
- Smerdon, B. (2002). Students' perceptions of membership in their high schools. *Sociology of Education*, 75 (4), 287-305.
- Sökezoğlu Atılgan, D., & Ördekçi, Ş. (29-31 Mayıs 2014) *İlkokul Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Koro Eğitiminin Rolü*. V. Hisarlı Ahmet Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Kütahya.

- Söyler, M. (2020). Nitel ve nicel yöntem farkına çoğulcu yaklaşım: KKV-sonrası dönemde nitel yöntem ve kazanımları. *Amme İdaresi Dergisi*, 53 (2), 99-127.
- Şentürk, N. (2001). *Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Koro Eğitimi ve Yönetiminde Karşılaştıkları Sorunlar*. I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu bildiriler kitabı içerisinde (ss. 141-146). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tanrıöver A, U., & Tanrıöver Başaran, G. (2015). Genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi süreci içinde verilen keman eğitiminde karşılaşılabilecek olası güçlükler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32, 555-567.
- Tarman, S. (2006). Müzik eğitiminin temelleri. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Taş Güzeloğlu, G. B. (2019). *Türkiye’deki çocuk korusu şeflerinin yıllık dağar oluşturma ölçütleri (Ankara ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taşkesen, S. (2018). *Modern dünyaya özgü bir aidiyet anlatısı: Aidiyet siyaseti* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tepeli, H. (2018). *Ankara’daki özengen müzik eğitimi veren kurumların çok yönlü incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Türkmen, E. F. (2017). Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Türüdü, Z. (2019). *Koro eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin sosyal becerilerine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Uçan, A. (01-03 Kasım 2001). *İnsan, Müzik, Koro ve Koro Eğitiminin Temelleri*. I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu bildiriler kitabı içerisinde (ss. 7-56). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Uçan, A. (2005). Müzik eğitimi: Temel Kavramlar–ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye’deki durum. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uslu, M. (10-15 Eylül 2009). *Müzik Eğitiminin Kişilik ve Sosyal Gelişme Açısından Değerlendirilmesi*. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi bildiriler kitabı içinde (ss. 811-826). Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara.
- Ünal, B. (2019). *Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin piyano dersine yönelik öz yeterliliklerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Ünal, H., & Çukur, Ş. (2011). Okula bağlılık, okulda uygulanan disiplin teknikleri ve okulda mağdurluğun lise öğrencilerinin sapkın davranışları üzerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (2), 547-570.
- Ünlü, M. O. (2020). *Geç ergenlik döneminde mükemmeliyetçilik ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yanık, M. (2018). Ortaöğretimde yapılan okul sporlarının öğrencilerin okula bağlılık düzeyine etkisi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16 (1) , 73-78.
- Yavuz, E. C. (2020). *Öğrenme güçlüğü olan ergenlerin okul aidiyetleri ile akademik ortamlarda olumsuz değerlendirilme korkularının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yazgan İnanç, B., & Yerlikaya, E. E. (2011). *Kişilik kuramları (5.b.)*. Ankara: Pegem Akademi.

- Yener, S. (01-03 Kasım 2001). *Türkiye'deki Koro Çeşitleri ve Müzik Toplum Etkileşiminde Koro Müziğinin Rolü*. I. Ulusal Koro Eğitimi Ve Yönetimi Sempozyumu bildiriler kitabı içerisinde (ss. 83-93). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yerlikaya, İ. (2020). Egenlerde psikolojik belirtilerin incelenmesi: Adıyaman ili örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 53, 533-556..
- Yıldız, G. (2006). İlköğretimde müzik öğretimi: Birinci kademe. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldız, E. (2019). *Okul yaşam kalitesi algısı, okula aidiyet duygusu ve direnç davranışları: ortaokul öğrencileri üzerinde bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yılmaz, B., Gül, G., & Engür, D. (2018). The effect of choral participation on middle school students' life satisfaction. *European Journal of Educational Research*, 7 (4), 893-899.
- Yüksel, Z. (2020). Orta öğretim öğrencilerinin okula aidiyet düzeyi. *Dini Araştırmalar*, 23 (57), 173-193.

Ekler

EK 1. Koro Repertuarı

Çemberimde Gül Oya

Çanakale - Biga Yöresi

♩ = 80

Çem be rim de- gül- o- ya Gül me dim do ya do-----
 Kö şe ba şı- be- le- rim Vay be nim e mek le-----
 Pem be gül i- dim- sol- dum Ak gül e ib ret ol-----

ya----- Dert le re ka nı yo- rum
 rim----- Düm be le ği ça la ça- la
 dum----- Kar şı kar şı du rur ken-----

Gün le ri sa ya sa ya----- Al be ni kı ya mam se ni-----
 Yo rul du bi lek le rim-----
 Yü zü ne has ret kal dım-----

Katyusha

Rus Halk Şarkısı

$\text{♩} = 60$

Ras tsve ta li yab lo ni i gru shi. Po pi li tu
Vy kho di la pes nyu za vo di la. Pro step no vo

ma ny nad re koy. Vy kho di la na be reg Ka tyu sha.
si zo vo or la. Pro to vo ko to ro vo lyu bi la.

Na vy so kiy be rek na kru toy.
Pro to vo chi pis ma be re gla.

El Ele Verelim

İstemihan Taviloğlu

$\text{♩} = 110$

El le le ve re lim tra la la la la Gü ne şe e re lim tra la la la la
 El le le ve rin ce tra la la la la Gü ne şe e rim ce tra la la la la

5
 Şar kı lar söy le ye lim Hay di ço cuk lar. lar.
 10 Şar kı lar söy le yin ce İs te ço cuk lar. lar.

13
 Yıl dız lar u yan sın gü lü şü müz den Çi çek ler bo yan sın lar
 Yıl dız lar u yan dı gü lü şü müz den Çi çek ler bo yan dı lar

13
 se vin ci miz den Ren ga renk bay ram ol sun Yir mi Üç Ni san.
 se vin ci miz den Ren ga renk bay ram ol du Yir mi Üç Ni san.

18
 san.
 san.

Portakal Atışalım

Kıbrıs Türküsü

$\text{♩} = 95$

$\%$

Por ta kal a tı şa lım be ra ber ka pı şa lım.
 Por ta kal so yu lur mu? Ta dı na do yu lur mu?

3

Sen or dan gel ben bur dan Kıb rıs ta bu lu şa lım.
 Bir ke re cik sar may la kol la rın yo ru lur mu?

5

Kıb rıs ın mey va sı nı gü zel le rin ha sı nı O kız be nim o la cak

8

$\%$

ben gör düm rü ya sı nı

Şanlı Atatürk

Söz: Cahit KÜLEBİ
Müzik: Yakup KIVRAK

♩ = 70

Da vul lar zu- na lar- dö ğe----- de Biz- se ni

7 ha tır- la rız Bi ni- t re ne ge zen de biz- se ni

13 ha tır- la rız. Ön ce- a dı nı öğ- re nir-

18 ço cuk- la rı mız. E li- ka lem-- tu tup ya za-----

24 da

Ayrılık Şarkısı

Söz: Hayri Akay
Arjantin Şarkısı

♩ = 80

Rüz gar la sü rük le nen bu lut Ya lı yor ye şil ya ma cı sev di

ğın den ay rı lan la rın. Şar kı sı din le yin ne a cı. Yak

laş ba na. Ve da la şa lım. Yi ne ka vuş ma yı di le ye rek. Bir

1. 2.

tat lı söz söy le ba na ki din sin bu a cım. Yak cım.

Hip Hop

Tik Tak

Moderato (♩ = c. 95)

Söz-Müzik: Yavuz DURAK

8 ölçü sus

Tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki tik tak tik tak tik tak tik tak tik tak tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki

8 ölçü sus

6

6

tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki tik tak tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki ti ki ti ki ti ki ti ki tak

10

(Solist Hip hop stiline tartımlarıyla konuşarak söyler)

f Baş ka dün ya lar mı var san ki bu ev ren de mas ma vi de niz le ri mi var san ki yok yok

10

Tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki tik tak tik tak YOK YOK

10

(Bağırarak)

Sarkıdaki YOK kelimesi YOU kelimesine (okunduğu aibi) benzetilirse daha esprili olur

13

yok yok yok a ma ha la ni ye bu sa vaş lar var gü ze lim dün ya mız da ha ni

13

YOK YOK *mf* ti ki ki ki Tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki

13

16

ba nş o la cak tı var mı YOK YOK YOK YOK yok a ma bak tik tak lar i ler li

16

tik tak tik tak YOK YOK YOK YOK ti ki ti ki tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki

(Bağırarak) *mf*

16

21. Ölçüde son sekizlikten itibaren
solist koro l e dahil olur

19

yor za ma nı mız do lu yor dün ya mı zı kur ta ra lim ha di gel ça buk o la lım bir iki üç Biz

19

tik tak tik tak tik tak ti ki ti ki tik tak tik tak tik tak tik tak BİR İKİ ÜÇ Ooo..

(Bağırarak) *mf*

19

22

Koro 1.ses

dün ya yi çok se vi yo ruz de ğe ri ni çok çok i yi bi li yo ruz sa na söz tik tak lar ba ri şı ge ti re

Koro 2.ses

Ooo.....

23

cek biz dün ya yi çok se vi yo ruz de ğe ri ni çok çok i yi bi li yo ruz sa na

28

1. 2.

söz tik tak lar ba ri şı ge ti re cek cek

1. 2.

cek ti ki ti ki tak

rit

İkinci dolap yavaşlıyarak bitirilecek

Ek 2. Okul Aidiyet Duygusu Ölçeği

ANKET

Bu anket, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalında yürütülmekte olan bir araştırma için veri toplamak amacı ile yapılmaktadır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Soruları lütfen içtenlikle yanıtlayınız. Araştırmada elde edilecek sonuçlar başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Araştırmaya yaptığınız katkı için teşekkür ederim.

Bağde Yılmaz
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı
Görükle/BURSA
E-mail:

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz : ( ) Kız ( ) Erkek
2. Yaşınız : ( ) 11 ( ) 12 ( ) 13
3. Sınıfınız: ( ) 5 ( ) 6
4. Çalgı Eğitimi Alıyor Musunuz?: ( ) Evet ( ) Hayır
5. Koro Eğitimi Alıyor Musunuz?: ( ) Evet ( ) Hayır

BÖLÜM II

ALAN BİLGİLERİ

Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği

Sevgili arkadaşlar, aşağıdaki ifadeler, okulunuz ve öğretmenleriniz hakkındaki duygu ve düşüncelerinizle ilgilidir. Ölçekte, yanıtlaması yaklaşık 10 dakika süren 18 madde bulunmaktadır. Lütfen ifadeleri dikkatle okuduktan sonra, (1) Hiç doğru değil, (2) Doğru değil, (3) Kararsızım, (4) Doğru ve (5) Tamamen doğru seçeneklerinden size en uygun olanı (X) ile işaretleyiniz.		1. Hiç doğru değil	2. Doğru değil	3. Kararsızım	4. Doğru	5. Tamamen doğru
1	Kendimi okulumun gerçek bir parçası olarak hissediyorum.					
2	Buradaki öğretmenler bir şeyi iyi yaptığımda bunu fark etmektedirler.					
3	Benim gibi insanların burada kabul görmesi çok zordur.					
4	Okulumdaki öğrenciler, benim fikirlerimi önemsemektedirler.					

5	Okulumdaki öğretmenlerin çoğu benimle ilgilenmektedirler.					
6	Bazen kendimi sanki bu okula ait değilmişim gibi hissediyorum.					
7	Bir problemim olduğunda bu okulda konuşabileceğim en az bir öğretmen ya da başka bir yetişkin vardır.					
8	Bu okuldaki insanlar bana arkadaşça davranmaktadırlar.					
9	Buradaki öğretmenler benim gibi insanlarla ilgilenmezler.					
10	Okulumdaki sosyal etkinliklerin çoğuna ben de dahil ediliyorum.					
11	Bu okulda bana da diğer öğrenciler kadar saygıyla davranılmaktadır.					
12	Kendimi okulumdaki diğer öğrencilerden çok farklı hissediyorum.					
13	Bu okulda gerçekten kendim olabiliyorum.					
14	Buradaki öğretmenler bana saygı duymaktadırlar.					
15	Bu okuldaki insanlar, benim iyi şeyler yapabileceğimi bilmektedirler.					
16	Keşke başka bir okulda okuyor olsaydım.					
17	Bu okula ait olmaktan gurur duyuyorum.					
18	Buradaki diğer öğrenciler beni olduğum gibi beğenmektedirler.					

Kaynak: Sarı M. (2015). Adaptation of the Psychological Sense of School Membership Scale to Turkish. *Global Journal of Human Social Science: G Linguistics & Education*, 15(7), 58-64.

Ek 3. Araştırma Uygulama İzin Dilekçesi

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULLARI
 (Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu)
TOPLANTI TUTANAĞI

OTURUM TARİHİ
31 Mayıs 2019

OTURUM SAYISI
2019-04

KARAR NO 19 : Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nden alınan Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Bağde YILMAZ'ın "Koro Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Okul Aidiyet Düzeylerine Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak ölçek ve görüşme sorularının değerlendirilmesine geçildi.

Yapılan görüşmeler sonunda; Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Bağde YILMAZ'ın "Koro Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Okul Aidiyet Düzeylerine Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak ölçek ve görüşme sorularının, fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğu başvurucaya ait olmak üzere uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Feriðtin YILMAZ
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Abamüslim AKDEMİR
Üye

Prof. Dr. Dođan ŐENYUZA
Üye

Prof. Dr. Ayye OGUZLAR
Üye

Prof. Dr. Abdurrahman KURT
Üye

Prof. Dr. G. GÖGÜŐ
Üye

Prof. Dr. Alev SİNARUGURLU
Üye

Ek 4. Öz geçmiş

Öz geçmiş

Öğr. Gördüğü Kurumlar :	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lise	2009	2013	Bolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi
Lisans	2013	2017	Bursa Uludağ Üniversitesi
Yüksek Lisans	2018	2021	Bursa Uludağ Üniversitesi
Doktora	-	-	-

Çalıştığı Kurumlar :	Başlama ve Ayrılma	Kurum Adı
	2014-2016	Mix Müzik- Akademix
	2016-2018	M.E.B. Diyez Müzik Park
	2017-2018	M.E.B. Kolej Küpkök
	2019- devam ediyor	M.E.B. Düzce Bahçeşehir Koleji

Yurt Dışı Görevleri :
Kullandığı Burslar :
Aldığı Ödüller :
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Topluluklar :
Editör veya Yayın Kurulu Üyeliği :

Yayımlanan Çalışmalar :

Yılmaz, B., Gul, G., & Engur, D. (2018). The effect of choral participation on middle school students' life satisfaction. *European Journal of Educational Research*, 7 (4), 893-899.

Diğer Profesyonel Etkinlikler:

1. 2013 – 2014 Yılı Bahar Dönemi I. Sınıf Konseri (Korist)

2. 2014– 2015 Yılı Bahar Dönemi II. Sınıf Konseri (Flüt, Korist)
3. 2014-2015 Yılı Güz Dönemi 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Konseri- Bursa Senfoni Orkestrası (Korist)
4. 2015-2016 Yılı Bahar Dönemi Genç Şefler Konseri (Şef)
5. 2015 – 2016 Yılı Bahar Dönemi III. Sınıf Konseri (Flüt)
6. 2016 – 2017 Yılı Bahar Dönemi IV. Sınıf Konseri (Flüt)
7. 2016 – 2017 Yılı Bahar Dönemi Flüt Sınıfı Konseri(Flüt)
8. 2016- 2017 Yılı Bahar Dönemi Yıl Sonu Konseri (Korist, Şef)
9. 2018-2019 Yılı Bahar Dönemi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Lisans II. Sınıf Koro Konseri (Şef)
10. 2018-2019 Yılı Bahar Dönemi Oda Müziği ve Eşlikli Seslendirme Sınıfı Konseri (Piyano)
11. 2018-2019 Yılı Güz Dönemi Oda Müziği ve Eşlikli Seslendirme Sınıfı Konseri (Piyano)

21.06.2021

Bağde Yılmaz Savaş

Ek 5. Tez Çoğaltma ve Elektronik Yayımlama İzin Formu

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Bağde Yılmaz Savaş
Tez Adı	Koro Çalışmalarının Ortaokul Öğrencilerinin Okul Aidiyet Düzeylerine Etkisi
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	Doç. Dr. Gülnihal Gül
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni	☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimin sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin % 10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum
Yayımlama İzni	☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasının ertelenmesini istiyorum 1 yıl ☐ 2 yıl ☐ 3 yıl ☐ ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin vermiyorum

Hazırlamış olduğum tezimin yukarıda belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

21.06.2021

İmza

Ek 6. Ölçek Kullanma İzin Hakkı

Bağde Yılmaz

Fwd: Ölçek Kullanma İzni Hk.

1 mesaj

Gülnihal Gül
Alıcı: Bağde Yılmaz

20 Şubat 2019 10:41

----- Forwarded message -----

From: **Mediha Sari**
Date: 2 Mar 2018 Cum, 11:59
Subject: Re: Ölçek Kullanma İzni Hk.
To: Gülnihal Gül

Değerli Gülnihal Hocam,

Ölçeği ekte gönderiyorum. Kullanmanızda elbette sakınca bulunmamaktadır. Çalışmalarına gösterdiğiniz ilgiye teşekkür eder, başarı ve kolaylıklar dilerim.

Saygılarımla.

Mediha SARI

-----Original Message-----

From: Gülnihal Gül
To:
Date: Tue, 27 Feb 2018 16:28:44 +0300
Subject: Ölçek Kullanma İzni Hk.

Sayın hocam, 2015 yılında tarafınızdan Türkçeye uyarlanmış olan okula aidiyet duygusu ölçeğini koro eğitimi ile ilgili yapacağımız bir çalışmada kullanmak istiyoruz. Ölçeği çalışmamızda kullanmak için gerekli izni verir ve izin vermeniz durumunda ölçeğin kendisini gönderirseniz sevinirim.

Saygılarımla.

Gülnihal GÜL
Yard. Doç. Dr. Gülnihal GÜL
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
GSE Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Mediha SARI
Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı

2 eklenti

okula aidiyet duygusu ölçeği makalesi Adaptation-of-the-Psychological-Sense-of-School.pdf
386K

okula aidiyet duygusu ölçeği.docx
16K